

ಭಾರತದ ಲೆಕ್ಕನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು
ಮಹಾಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧಕರ ವರದಿ

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ
ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ
ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಮೇಲಿನ
ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ
2015ನೇ ವರ್ಷದ ವರದಿ ಸಂಖ್ಯೆ-1

ವಿಷಯಸೂಚಿ		
ಅಧ್ಯಾಯ	ವಿಷಯ	ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ
	ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ	iii
	ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾರಾಂಶ	v
I	ಪರಿಚಯ	1
II	ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ	3
ಭಾಗ I ಕೆರೆಗಳ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ		
III	ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ	7
ಭಾಗ II ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ		
IV	ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ	17
ಭಾಗ III ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ		
V	ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಮಗಳು	23
VI	ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ	39
ಭಾಗ IV ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು		
VII	ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು	45
VIII	ನಿರ್ಣಯ	54
	ಅನುಬಂಧಗಳು	57
	ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಕೋಶ	70

ಅನುಬಂಧಗಳ ಪಟ್ಟಿ		
ಅನುಬಂಧ ಸಂಖ್ಯೆ	ವಿವರಗಳು	ಪುಟಸಂಖ್ಯೆ
1	ತಮ್ಮ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕೆರೆಗಳು	57
2	ಶ್ರೀ ಎನ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳು	58
3	ಮಾದರಿ ಆಯ್ಕೆ ವಿಧಾನ	59
4	ಕರ್ನಾಟಕ ಸರೋವರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅಧಿನಿಯಮ, 2014ರ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು	60
5	ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭರಿಸಿದ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳು	61
6	ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ	62
7	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಒತ್ತುವರಿ	65
8	ಆಯ್ದು ಕೆರೆಗಳ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೂಲಗಳು	68
9	ಬಫರ್ ವಲಯದ ಸಂಭವನೀಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು	69

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

1. ಮಾರ್ಚ್ 2014ಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೊಂಡ ವರ್ಷದ ಭಾರತದ ಲೆಕ್ಕನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಮಹಾಲೇಕಪರಿಶೋಧಕರ ಈ ವರದಿಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನದ ಅನುಚ್ಛೇದ 151(2)ರ ಅನ್ವಯ ರಾಜ್ಯ ವಿಧಾನಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲು ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ತಯಾರಿಸಲಾಗಿದೆ.
2. ಈ ವರದಿಯು 2009-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.
3. ಭಾರತದ ಲೆಕ್ಕನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಮಹಾಲೇಕಪರಿಶೋಧಕರು ಜಾರಿ ಮಾಡಿರುವ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
4. ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ ಈ ಆವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿನ ಯಾವುದೇ ಸಂದೇಹಗಳಿಗೆ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಆವೃತ್ತಿಯೇ ಅಧಿಕೃತವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಸಾರಾಂಶ

ಮಾನವನ ಉಳಿವಿಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ಜಲಾಶಯಗಳು ಜಗತ್ತಿನಾದ್ಯಂತ ಅವನತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ. ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿರುವುದು, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯ ಹಾಳಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಮತ್ತು ಜಲಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ವೇಗವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಸವಾಲುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಕಡೆಗೆ ತುರ್ತಾಗಿ ಗಮನ ಹರಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ನಗರೀಕರಣದಿಂದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಗಾಗಿ ಭೂಮಿಗಾಗಿನ ಬೇಡಿಕೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಇದರಿಂದಾಗಿ ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ.

ನಗರ ಮತ್ತು ಅರೆ-ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ನಿರ್ದರಿಸಲು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯೊಂದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿನ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ದುರ್ಬಲವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ತೋರಿಸಿದವು. ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಗೆ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುವ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತನ್ನ ಅಧ್ಯಾದೇಶಿತ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಿಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹೊಣೆಗಾರರಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ಆದ್ಯತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯದ ಕೊರತೆಯಿದ್ದು ಸಾಕಷ್ಟು ಆದ್ಯತೀಕರಣವಿಲ್ಲದೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಕೊಳಚಿನೀರು ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಕಾಲುವೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸದೇ ಬೇಲಿ ಹಾಕುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿತು.

(ಅಧ್ಯಾಯ III – ಕಂಡಿಕೆಗಳು 3.10ಂದ 3.4)

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕೆರೆಗಳಿಗಾಗಲೀ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕೆರೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸದಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ದೂರು ಪರಿಶೀಲನಾ ಕೋಶವನ್ನು ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ದೂರು ಪರಿಶೀಲನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಂಶಿಕ ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭ್ಯವಿದ್ದಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿತ್ತು. ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆಯಿದ್ದರಿಂದ ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯಿದ್ದಿತು.

(ಅಧ್ಯಾಯ III – ಕಂಡಿಕೆಗಳು 3.50ಂದ 3.7)

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯು ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ವಿವಿಧ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದು ವರ್ಷಗಳು ಉರುಳಿದಂತೆ ಕೆರೆಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ರಸ್ತೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಗಳ ರಚನೆಗಾಗಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದು ಹಾಗೂ ಭೂ ಬಳಕೆಯ ಬದಲಾವಣೆ ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ಅಲ್ಲದೆ, ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒತ್ತುವರಿಯು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸುವುದು/ತಡೆಯುವುದು, ಕೆರೆ ಮುಂದಡ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶದ ನಷ್ಟವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿವಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಯಿತು. ನೀರು ಹರಿವಿನ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾದ ಕೋಡಿಗಳ ಎತ್ತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿರುವ/ಒಡೆದಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

(ಅಧ್ಯಾಯ IV – ಕಂಡಿಕೆಗಳು 4.10ಂದ 4.6)

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಾಗಲೀ ಅಥವಾ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಬಳಿಯಾಗಲೀ ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಬಗ್ಗೆ ದತ್ತಾಂಶವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲಿನ್ಯದ ನಿರ್ಧರಣೆಯು ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವು ನಿಗದಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರು, ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಸಾಗಿಸುವ ಒಳಚರಂಡಿ ಕಾಲುವೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿತು ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯು ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾಗದಿದ್ದರಿಂದ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಒಳಹರಿವಿನಿಂದ ಕೋಡಿಗೆ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಕೆರೆಗಳು ಬತ್ತುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಜೈವಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

(ಅಧ್ಯಾಯ V – ಕಂಡಿಕೆಗಳು 5.1, 5.2 ಮತ್ತು 5.6)

ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಹೊಳೆತ್ತುವಂತಹ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಮರ್ಥನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಒಡ್ಡುಗಳ ಸರಿಯಲ್ಲದ ನಿರ್ಮಾಣವು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹರಿದುಬರುವ ನೀರನ್ನು ತಡೆಯಿತು ಮತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಮುಖ್ಯವಾದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಆದ್ಯತೀಕರಣಗೊಳಿಸುವುದರ ಬದಲು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡಲಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಆರೋಗ್ಯ, ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಲದ ಮೇಲಾಗುವ ಸಂಬಂಧಿತ ಅಪಾಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

(ಅಧ್ಯಾಯ V – ಕಂಡಿಕೆಗಳು 5.5, 5.7 ಮತ್ತು 5.10)

ದಂಡೆಯ ನಯವಾದ ಇಳಿಜಾರುಗಳ ನಾಶದಿಂದ ಹಾಗೂ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಎತ್ತರದ ಏರಿಕೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯು ಬಾಧಿತವಾಯಿತು. ಇದು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಜೌಗು ಜೈವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಹಾನಿಯುಂಟುಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಜಲವಾಸಿ ಕಳೆ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳ ಅವನತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಧಿಯ 30 ಮೀಟರ್‌ಗಳೊಳಗೆ ಬಫರ್ ವಲಯವಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ, ಬದಲಿಗೆ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

(ಅಧ್ಯಾಯ VI)

ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹರಿದುಬರುತ್ತಿರುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ತಡೆಹಿಡಿಯದೇ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಸೂಚಿಸಿದವು. ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸದೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.

(ಅಧ್ಯಾಯ VII)

ಅಧ್ಯಾಯ-1

ಪರಿಚಯ

1 ಓನ್ನೆಲೆ

ಕೆರೆಗಳು ಭೂಮಿಯ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿವೆ. ಕೆರೆಗಳು¹ ಒಣಭೂಮಿಯ ಮತ್ತು ಶಾಶ್ವತ ನೀರಿನ ಜೈವಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಡುವಿನ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ನೀರಿನ ಸರಬರಾಜು, ಆಹಾರ, ಮೇವು, ಇಂಧನ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಜಲಚರ ಸಾಕಣೆ, ಮರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಾರಿಗೆ, ಪರಿಸರ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ, ಸಂಶೋಧನೆ ಮತ್ತು ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಮುಂತಾದ ವಿಶಾಲ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಉಪಯೋಗಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆರೆಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೀರು ಹರಿಯಲು/ಒಳಚರಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪ್ರದೇಶ, ಮುಂದಡ ಪ್ರದೇಶ, ಜಲೀಯ ಸಸ್ಯಗಳಿರುವ ಜೌಗು ಭೂಮಿಯ ರಚನೆ, ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ನೀರು ಹರಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶ, ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಏರಿ, ಕೋಡಿ, ಮುಂತಾದ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ² 36,568 ಕೆರೆಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಅವು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿವೆ.

ತೀವ್ರ ನಗರೀಕರಣ ಮತ್ತು ಭೂಬಳಕೆಯ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಲವಾರು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿವೆ. ಇದು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿ ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಹಲವಾರು ಕೆರೆಗಳು ನಾಶವಾಗಿವೆ. ಹಲವಾರು ಕೆರೆಗಳು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ತಮ್ಮ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಕೆರೆಗಳನ್ನು **ಅನುಬಂಧ-1ರಲ್ಲಿ** ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ, ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳ/ಜಲಾಶಯಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ತಜ್ಞ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು (ಶ್ರೀ ಎನ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ರಾವ್, ನಿವೃತ್ತ ಐಎಎಸ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ) ರಚಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ ಎಂದು ಸರ್ಕಾರವು ಮನಗಂಡಿತು (ಜುಲೈ 1985). ಸಮಿತಿಯು, ಇತರ ವಿಷಯಗಳ ನಡುವೆ, ಈ ಕೆರೆಗಳು ಹಾಳಾಗದೆ ಜಲಾಶಯಗಳಾಗಿ ಉಳಿಯುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತು. ಕೊಳಚೆನೀರು, ತ್ಯಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಬಿಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸಬಾರದು, ಕೆರೆಗಳ ತೀರ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಪಕ್ಕದ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನರಂಜನಾ ಮತ್ತು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮೀಸಲಿಡಬೇಕು. ನೀರು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕಣಿವೆಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಹಾ ಅವರು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿದರು. ಸಮಿತಿಯು ಮಾಡಿದ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (1988). ಈ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು **ಅನುಬಂಧ-2ರಲ್ಲಿ** ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಪುನಶ್ಚೇತನವನ್ನು ಕ್ರಮಬದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಸಹಕಾರ ಸಂಘಗಳ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅಡಿ ನೋಂದಾಯಿತವಾದ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನೂ ಸಹ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ರಚಿಸಿತು (ಜುಲೈ 2002).

ಮೇಲಿನ ಕ್ರಮಗಳ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಸಹ ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದು ಹಲವಾರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಮೊಕದ್ದಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಗೌರವಾನ್ವಿತ

¹ ಒರಿಸ್ಸಾ ರಾಜ್ಯ ಬೆರ್ಹಾಂಪುರ್‌ನ ಬೆರ್ಹಾಂಪುರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸಾಗರ ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗದ ಶ್ರೀ ಪ್ರತಾಪ್ ಕೆ.ಮೊಹಂತಿಯವರ ಪ್ರಕಟಣೆ

² ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ನಿಗಮ (ಕರ್ನಾಟಕ) ನಿಯಮಿತವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ ವರದಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಎನ್.ಕೆ.ಪಾಟೀಲ್ ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ (ನವೆಂಬರ್ 2010) ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ಅರಿಯಲು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪುನಃಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆ ಯೊಂದನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು ತಿಳಿಸಿತು. ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿ ಸಂಖ್ಯೆ 817/2008ರಲ್ಲಿ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ನೀಡಿದ ತೀರ್ಪಿನ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಲು ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿತು. ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿರ್ಣಯದ (ಏಪ್ರಿಲ್ 2012) ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರದ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಹಲವಾರು ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು (ಮೇ 2013).

ಅಧ್ಯಾಯ-II

ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

2.1 ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳು

ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು:

- ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳು, ಕೆರೆಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಖಚಿತಪಡಿಸಿದ್ದವೇ;
- ಕೆರೆಗಳ ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಮೀಕ್ಷೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತೇ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಕ್ರಮಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವೇ; ಹಾಗೂ
- ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಸರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಹಾಗೂ ಉರ್ಜಿತವಾಗುವಂತಹ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದವೇ.

2.2 ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಮಾದರಿ

2009-14ರ ಅವಧಿಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ, ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿದ್ದಿತು. ಈ ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧೀನದ ವಿವಿಧ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ (ಬಿಬಿಎಂಪಿ), ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (ಬಿಡಿಎ), ಎರಡು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು (ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ), ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ, ಇವುಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ 56 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತು. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ 13 ಕೆರೆಗಳು, ಬಿಡಿಎಯ 19 ಕೆರೆಗಳು, ಬೆಳಗಾವಿಯ 3 ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ ನಗರಸಭೆಯ 10 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು. ಇವಲ್ಲದೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆಯ³ (ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ) (ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಎರಡು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಆರು ಕೆರೆಗಳು) ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ⁴ (ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯುಸಿಪಿ) (ಎರಡು ಕೆರೆಗಳು) ಹಾಗೂ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಮೂರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು (ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನಗಳ) ಸಹ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ ಕೆರೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಮಾದರಿ ಆಯ್ಕೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಬಂಧ-3ರಲ್ಲಿ ವಿಶದೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ.

³ ನಗರ ಮತ್ತು ಅರೆನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಪ್ರಾಯೋಜಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ

⁴ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಮತ್ತು ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆ

2.3 ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಕೆರೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಮೇ 2014ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. 6 ಜೂನ್ 2014ರಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಅರಣ್ಯ, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜೀವಿ ಪರಿಸರ ಇಲಾಖೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕರ್ನಾಟಕ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ಸದಸ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ, ಬಿಡಿಎ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ, ಇವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಸಭೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಅನ್ವಯ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ (ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸಿ) ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಆಯ್ದು ಕೆರೆಗಳ ಉಪಗ್ರಹ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯನ್ನು ಯೋಜಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಭಾರತೀಯ ವಿಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದಲೂ ಸಹ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ ನಡೆಸುವಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವನ್ನು ಕೋರಲಾಯಿತು. ಇಲಾಖೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೇರಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಯ್ದು 56 ಕೆರೆಗಳ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದರು.

ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಭೆಯನ್ನು 2 ಫೆಬ್ರವರಿ 2015ರಂದು ನಡೆಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಚರ್ಚೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

2.4 ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಮಾನದಂಡ

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಂದ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು:

- ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯುಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳು,
- ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಸಮಿತಿ ವರದಿ ಮತ್ತು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಎನ್.ಕೆ.ಪಾಟೀಲ್ ಸಮಿತಿ ವರದಿ,
- ರಾಜ್ಯ/ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರಡಿಸಿದ ಸರ್ಕಾರೀ ಆದೇಶಗಳು, ಅಧಿಸೂಚನೆಗಳು, ಪರಿಪತ್ರಗಳು, ಸೂಚನೆಗಳು, ನಡಾವಳಿಗಳು, ಕಾರ್ಯ ಯೋಜನೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಹಣಕಾಸು ಸಂಹಿತೆ; 1958, ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ಅಧಿನಿಯಮ; 1964, ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ನಿಯಮಗಳು; 1966, ಕರ್ನಾಟಕ ಟೌನ್ ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರೀ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಅಧಿನಿಯಮ; 1961.
- ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಖರೀದಿಯಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಅಧಿನಿಯಮ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು,
- ಕರ್ನಾಟಕ ಲೋಕೋಪಯೋಗಿ ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಇಲಾಖಾ ಸಂಹಿತೆ,
- ಜಲ (ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ) ಅಧಿನಿಯಮ, 1974,
- ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ವರದಿಗಳು,
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲ ನೀತಿ, 2002,
- ಪರಿಸರ (ಸಂರಕ್ಷಣೆ) ಅಧಿನಿಯಮ, 1986,
- ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಪನಿಯಮಗಳು.

2.5 ಕೃತಜ್ಞತೆ

ಕೆರೆಗಳ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಇಲಾಖೆಗಳು/ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನೀಡಿದ ಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ (2014) ಅಧಿನಿಯಮವನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿರುವುದಕ್ಕಾಗಿ (ಮಾರ್ಚ್ 2015) ನಾವು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಆ ಅಧಿನಿಯಮವು 'ಕೆರೆ'ಯ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಕ ಅಧಿಕಾರ, ಕಾರ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ದಂಡ ವಿಧಿಸುವುದು ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಈ ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-4ರಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

2.6 ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳ ಜೋಡಣೆ

ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವ ಮೂರು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಲಾಗಿದೆ. 12 ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಭಾಗವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾಗಗಳು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

- ಭಾಗ I** : ಕೆರೆಗಳ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ
- ಭಾಗ II** : ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ
- ಭಾಗ III** : ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ
- ಭಾಗ IV** : ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ಭಾಗ I

ಕೆರೆಗಳ ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ
ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ

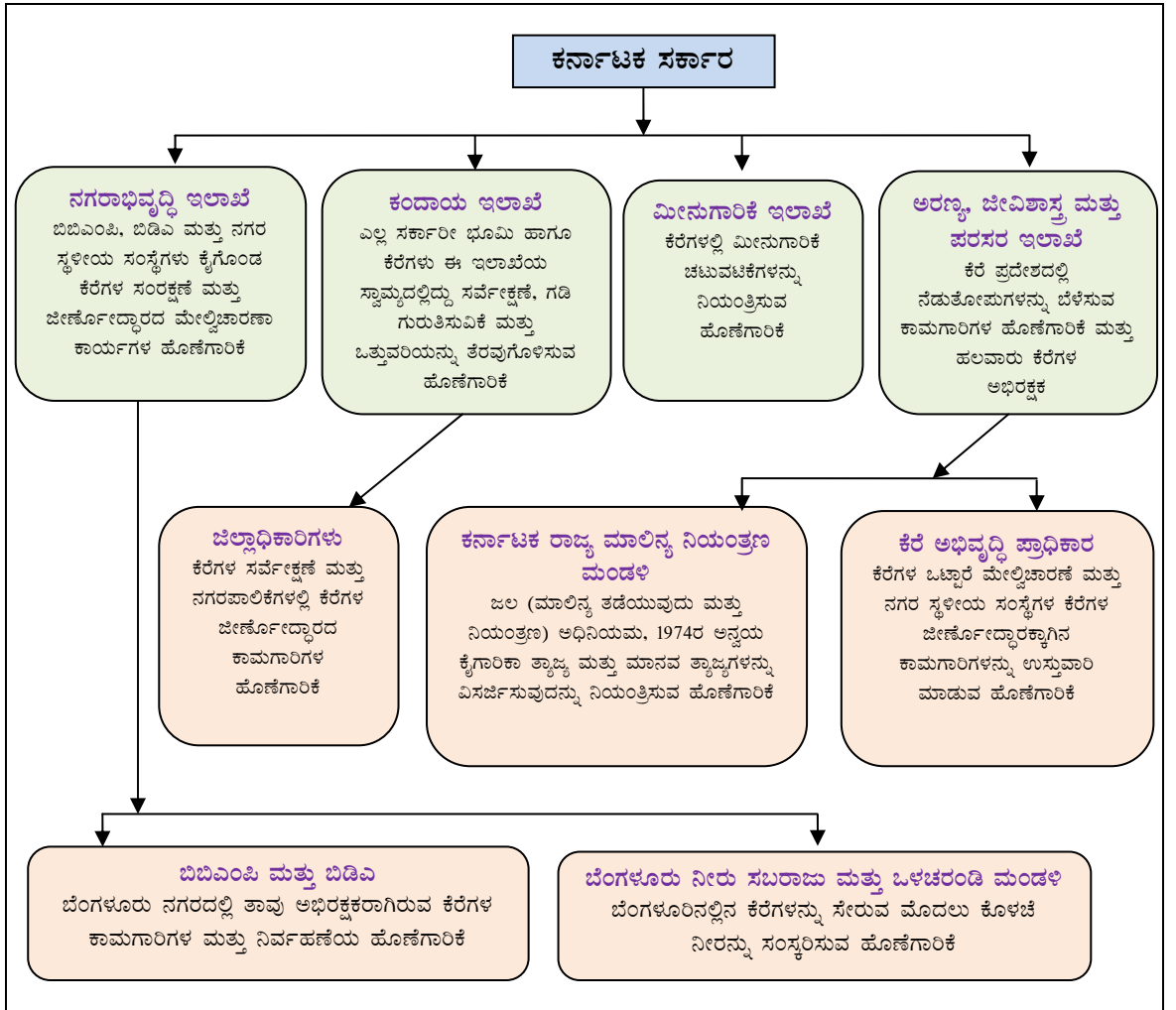
ಅಧ್ಯಾಯ-III

ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ

3.1 ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯು ಹಲವಾರು ಸರ್ಕಾರಿ ಇಲಾಖೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಚಿತ್ರ-1ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ-1: ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರರಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

3.1.1 ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಮತ್ತು ಉಪನಿಯಮಗಳ ಅನ್ವಯ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ನಿಯಂತ್ರಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಲು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ಸುಧಾರಿಸುವ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಮತ್ತು ಪುನಃಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ನೀತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನಾಗಿ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಲಾಯಿತು. ಅದರ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಸಿರು

ಪ್ರದೇಶವನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಪಟ್ಟಣ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಯಿತು. ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಜಲವಾಸಿ ಪಕ್ಷಿಗಳು ಹಾಗೂ ಜಲೀಯ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ವಸತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ವೃದ್ಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕರಲ್ಲಿ ಅರಿವನ್ನು ಮೂಡಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು.

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಹಾಗೂ ಅರಣ್ಯ, ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯು ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರ ಸಮಿತಿಯಾಗಿಯೂ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮೇಲಿನ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅನುಮೋದಿಸುತ್ತದೆ.

ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು:

- ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕಛೇರಿಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಆಡಳಿತ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಸಭೆಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ, ಅದು ಯಾವುದೇ ಶಾಖಾ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಅದು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದು, 2002ರಲ್ಲಿ ಅದರ ರಚನೆಯಾದಾಗಿನಿಂದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಬಲವನ್ನು ಸರ್ಕಾರವು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿಲ್ಲ.
- ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಶಾಸನಬದ್ಧ ಅಧಿಕಾರಗಳಿಲ್ಲ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಉಪನಿಯಮಗಳನುಸಾರ ದತ್ತವಾದ ಅಧಿಕಾರದ ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
- ಪರಿಸರ ಯೋಜನೆಯು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಉದ್ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ನಿರ್ಬಂಧಗಳಿಂದಾಗಿ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿರಕ್ಷಕರು ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನಡುವೆ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ತಾನು ನಿಭಾಯಿಸಿದನೆಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡಿತು (ಡಿಸೆಂಬರ್ 2014). ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹಣಕಾಸಿನ ಲಭ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಯಾವುದೇ ಸಮಗ್ರ ಯೋಜನೆಯ ಮೇಲಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಯಾವುದೇ ಆದ್ಯತೀಕರಣವಿಲ್ಲದೇ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 60 ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಹಾಗೂ ವಲಯವಾರು ಶಾಖಾ ಕಛೇರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದಾಗಿ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತದನಂತರ ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).

3.1.2 ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿ ಅನುಸರಣಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡುವುದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಾಡುವವರ ಮೇಲೆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ದಂಡ ವಿಧಿಸಬೇಕಿತ್ತು.

- ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ 36,568 ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ 48 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೇವಲ 120 ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿತ್ತು ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.
- ದಂಡ ವಿಧಿಸುವುದರ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟು ಮಾಡುವವರ ವಿರುದ್ಧ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ ವಿರುದ್ಧ ಅಪರಾಧ ಮೊಕದ್ದಮೆಯೊಂದನ್ನು ಹೂಡಿರುವುದಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು (ಮೇ 2014). ಆದರೆ, ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ ಕೆರೆಗಳಂತಹ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮಲಿನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಬಹುಮಹಡಿ ವಸತಿ ಕಟ್ಟಡಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಯಾವುದೇ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ತಿಳಿಸಿತು (ಮೇ 2014). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ಈ ವಿಷಯವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಫಾರಸು 1: ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿದ್ದುದರಿಂದ ಅದು ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡುವ ಇತರೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆಯುವುದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು.

3.2 ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ

ನೀರಿನ ಎಲ್ಲ ಮೂಲಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸರ್ಕಾರಿ ಭೂಮಿಗಳು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಒಡೆತನದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಅದು ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಅಂಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊಂದಿದೆ. ಇಲಾಖೆಯು, ತನಗೆ ಅಧ್ಯಾದೇಶವಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ಸಹ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವ ಸಂಬಂಧದ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.

ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲು ಸಮರ್ಪಿತ ಸಮೀಕ್ಷೆದಾರರಿರುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೋಶವೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇಲಾಖೆಯು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಜನವರಿ 2015).

ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಅಸಮರ್ಪಕತೆ ಹಾಗೂ ಕೆರೆ ಅಂಗಳಗಳ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿನ ವಿಫಲತೆಗಳನ್ನು ಈ ವರದಿಯ ಅಧ್ಯಾಯ-IV ರಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

3.3 ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ

ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿಯ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಬಿಬಿಎಂಪಿ, ಬಿಡಿಎ ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯು ಇಲಾಖೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮೂಲತಃ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು.

3.3.1 ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ, ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸಭೆಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆರೆಗಳು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಗಳ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಹೊರಗಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ (ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಗರಸಭೆಗಳು) ಕೆರೆಗಳು ಸಂಬಂಧಿತ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಹೊಣೆಗಾರರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಕೆಳಗಿನ ಲೋಪಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು:

- ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಸಮರ್ಪಿತ ಪರಿಸರೀಯ ಕೋಶವೊಂದನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೆರೆಗಳ ಮುಖ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ರವರು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಬಿಡಿಎನಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿತ ಕೋಶವಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ಗಳಿಂದ ನೆರವು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಸದಸ್ಯ ಇಂಜಿನಿಯರ್‌ರವರು, ತಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯದ ಕರ್ತವ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೂ ಹೊಣೆಗಾರರಾಗಿದ್ದರು.
- ಪ್ರತಿನಿಯೋಜನೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಅರಣ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹತ್ತಿರದ ಉಸ್ತುವಾರಿಯೊಂದಿಗೆ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತ್ತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2010). ಆದರೆ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಗಳ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ಮತ್ತು ಎರಡು ಅರಣ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು (2011-12ರವರೆಗೆ). ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೊರತೆಯು ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅವಶ್ಯಕವಿದ್ದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿತ್ತು.

ಶಿಫಾರಸು 2: ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಬಿಡಿಎನಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾಗಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿತ ಕೋಶವೊಂದನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

- ಬಿಡಿಎ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಅಥವಾ ಇತರೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಸರ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದವೇ ಹೊರತು ಪರಿಸರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾಯ-5ರಲ್ಲಿ ವಿವರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಫಾರಸು 3: ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬಲವರ್ಧನೆಗೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಭಾರತೀಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಂತಹ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

- ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆರು ಸರಣಿ ಕೆರೆಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸರಣಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಕೆರೆಗಳ ಸಮೂಹವಿದೆ. ಸರಣಿ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಮೇಲಿರುವ ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ನಂತರ ಕೆಳಗಿರುವ ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದು, ಮೇಲಿನ ಕೆರೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಕೆರೆಗೆ ಹರಿಯುವ ನೀರು ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸರಣಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡುವಾಗ ಮೇಲಿನ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಕೆಳಗಿನ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ (ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎ) ನೀಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು

ಎರಡೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಸಮನ್ವಯವಿಲ್ಲದೇ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗಿತ್ತು.

- 2010ರ ಆದೇಶದ ಅನ್ವಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಬಿಡಿಎ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರೂ ಸಹ ಈವರೆಗೆ (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015) ಬಿಬಿಎಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸಿನ ಕೊರತೆಯಿರುವುದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಎ ಮೂರು⁵ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಮೇಲೆ ₹30.31 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚ ಭರಿಸಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ, ಮೇಲಿನ ಆದೇಶದ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಎಯಿಂದ ಬಿಬಿಎಂಪಿಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡದಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಈ ಎರಡೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಅವುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.
- ಕೆಳಗಿನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಕೆರೆಗಳ ಸುತ್ತಲಿನ ಬೇಲಿಗಳಿಗೆ ಹಾನಿಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಕರಣಗಳಿದ್ದವು. ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಎಲ್ಲ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಕಾವಲುಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಿಡಿಗೇಡಿಗಳು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಬೇಲಿಯ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂದು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015). ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ರಕ್ಷಣಾ ಕ್ರಮಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಪೊರಮಾವು-ಅಗರ ಕೆರೆ ಹಾಗೂ ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯ ಬೇಲಿಗಳು ಹಾಳಾಗಿರುವುದು

3.4 ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು

ಕೆರೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಇಲಾಖೆಗಳ/ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆ ಮತ್ತು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯನ್ನು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಉಪನಿಯಮಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವಂತೆ, ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.

- ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಆದ್ಯತೀಕರಣವಿಲ್ಲದೇ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯವಿಲ್ಲದೇ ತಾರ್ತುಹಿತವಾಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.
- ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಈಗಾಗಲೇ ಒಳಚರಂಡಿ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುವ ಕಡೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು (ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎ) ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರ ನಾಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಕಂಡಿಕೆ 5.6.2ರಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

⁵ ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶಪುರ

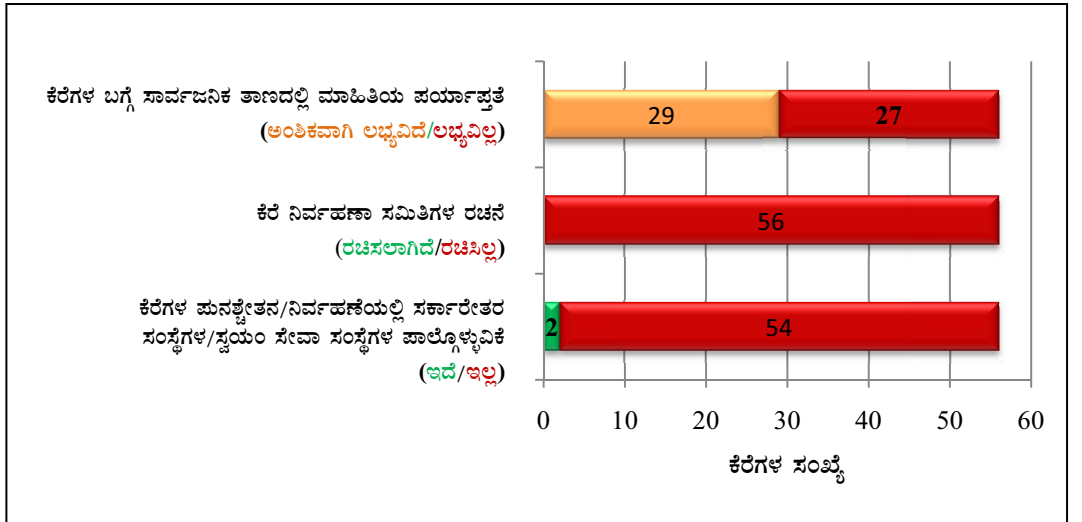
- ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಗಳ ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಿಕೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳದೇ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಗಳು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬೇಲಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದವು. ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಂಡಿಕೆ 5.7.4ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.
- ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯು ಮೀನುಗಾರರಿಗೆ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕರೊಂದಿಗೆ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಕೆರೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಜೈವಿಕ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಸಮನ್ವಯತೆ ಇರಲೇಬೇಕು ಎಂದು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015) ತಿಳಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಉತ್ತರವು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿಲ್ಲ.

3.5 ಕೆರೆಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನದಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ

ಒಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಸಕ್ರಿಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಬಳಕೆದಾರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹಾಗೂ ಹೂಡಿಕೆದಾರರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ತರಬೇತಿ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿ ಅವರು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯ ಜಲ ನೀತಿ, 2002 ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಬಗೆಗಿನ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಚಿತ್ರ-2ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ-2: ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಗಳು

ಕೆರೆಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಘಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯು ಲಭ್ಯವಿರಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿನ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಶೀಲನೆ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳಾಗಿದ್ದವು:

- ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸುವಿಕೆ ಕಾನೂನಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳು, ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಕೊಳಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳು, ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿರಕ್ಷಕರು, ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸ್ವರೂಪ, ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರ ವಿವರಗಳು, ಭರಿಸಿದ ವೆಚ್ಚ, ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಾಗೂ ಪರಿಶೀಲನೆ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳ (ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ) ಕೆರೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಮಾಹಿತಿಯು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆರೆಗಳ ಹೆಸರುಗಳು, ಆಯವ್ಯಯ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ, ಆಡಳಿತವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ವಿವರಗಳಂತೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಮಾಹಿತಿಯು ಮಾತ್ರ ಜಾಲತಾಣದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದಿತು.

- ಒಂದು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಬಿಬಿಎಂಪಿ, ಬಿಡಿಎ ಮತ್ತು ಎರಡು ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ದೂರುಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಎರಡು ಕೆರೆಗಳ (ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ) ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಎರಡು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದವು. ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಒಂದು ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದೆಂದು ಬಿಡಿಎ ತಿಳಿಸಿತು (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015).
- ನಿವಾಸಿ ಕ್ಷೇಮಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಘ/ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಘ ಹಾಗೂ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಬಾಧ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಇವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಕೆರೆ ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮಿತಿಯು ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಹಿತಿ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಬೇಕು. ಆದರೆ, ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕೆರೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಅಂತಹ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಎರಡು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ (ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ) ನಿರ್ವಹಣಾ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಆದರೆ, ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೇವಲ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವೇ ಹೊರತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
- ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು 'ಒಂದು ಕೆರೆಯನ್ನು ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ' ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು (ಜುಲೈ 2004) ಮತ್ತು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆರು⁶ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ದತ್ತು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು⁷ ಬಗೆಹರಿಸುವಲ್ಲಿನ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಯೋಜನೆಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯೋಜಿಸಿದಂತೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನ ಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ದತ್ತು ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015). ದತ್ತು ಪಡೆದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಕ್ರಮಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸಮುದಾಯದ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ:

ಶಿಫಾರಸು 4 : ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ತರಲು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಮಾಹಿತಿಯ ಲಭ್ಯತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

⁶ ಬೈರಸಂದ್ರ, ಕೆಳಗಿನಕೆರೆ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಕೆಂಚನಹಳ್ಳಿ (ಬಚೀಕೆರೆ), ಕುಂದಲಹಳ್ಳಿ, ಮಹದೇವಪುರ ಮತ್ತು ಶೀಲವಂತನ
⁷ ನಿರ್ಮಾಣ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕುವುದು ಹಾಗೂ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೇಣಗಳನ್ನು ಹೂಳುವುದು, ಅತಿಕ್ರಮಣದಾರರು, ಇತ್ಯಾದಿ

ಶಿಫಾರಸು 5 : ಕುಂದುಕೊರತೆ ನಿವಾರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ ಏಕ ಗವಾಕ್ಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ರಚಿಸಬೇಕು.

3.6 ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ

ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯನೀತಿಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯು ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಗರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಒಂದು ಅಪೆಕ್ಸ್ ಸಮಿತಿ, ಉಪಸಮಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ಜಿಲ್ಲಾ ಮಟ್ಟದ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತು (ಮೇ 2013).

ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಕೆಳಕಂಡ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು:

- ಅಪೆಕ್ಸ್ ಸಮಿತಿಯು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪ್ರಗತಿ ವರದಿಗಳನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಯಾವುದೇ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ಸಹ ತಪಸಾಣೆ ಮತ್ತು ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸುವಿಕೆಗೆ ಕ್ರಮಬದ್ಧ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಬೆಂಗಳೂರು (ನಗರ) ಜಿಲ್ಲೆಯ 747 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಪಾಸಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ (2009-14).
- 14 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ 2013-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿದ್ದ 140 ಸಭೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಕೇವಲ 22 ಸಭೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು ಹಾಗೂ ಉನ್ನತಾಧಿಕಾರದ ಸಮಿತಿಯ ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಿರುವುದಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಸಂಬಂಧಿತ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ನೆನಪಿನೋಲೆಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).

3.7 ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆ

ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರರಾಗಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆಯವ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆರೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಯೋಜನೆ ಅಥವಾ ಆಯವ್ಯಯವಿಲ್ಲದೇ ಇರುವುದು ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದ ಹಣವು ಪರಸ್ಪರದಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯವಿರದಿದ್ದರಿಂದಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸದಿರುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಹಣಕಾಸಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರ್ಚ್ 2014ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ, ಬಿಡಿಎ, ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಎರಡು ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳು (ಬೆಳಗಾವಿ ಮತ್ತು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ) ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 55, 123, 28 ಮತ್ತು 32 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು ಮತ್ತು ಕ್ರಮವಾಗಿ ₹165.83 ಕೋಟಿ, ₹53.19 ಕೋಟಿ, ₹14.71 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ₹1.14 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಿದ್ದವು. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭರಿಸಿದ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-5ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಹಣಕಾಸು ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಸ್ವೀಕೃತಿಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ಸೂಚಿಸಿತು. ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಕೆಳಗಿನವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು:

- ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಡಿ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಮಾಲೀಕರಿಗೆ ಕಟ್ಟಡ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅನುಮೋದನೆಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವಾಗ ಕೆರೆಗಳ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಕರ/ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಕರ್ನಾಟಕ ಟೌನ್ ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರಿ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಅಧಿನಿಯಮ, 1961 ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಪಕರದ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲು ಯಾವುದೇ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.
- ಬಿಡಿಎ 2009-10ರಿಂದ 2013-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ₹33.09 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತದ ಉಪಕರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಕರವನ್ನು ಈಗ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015).
- ಬೆಳಗಾವಿ ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ತುಮಕೂರು ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಗಳು 2012-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ₹38.79 ಲಕ್ಷ ಮತ್ತು ₹3.17 ಕೋಟಿ ಉಪಕರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಉಪಕರದ ಬಳಕೆಗೆ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಆ ಮೊತ್ತವು ಬಳಕೆಯಾಗದೇ ಉಳಿದಿತ್ತು.
- ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಆಗಸ್ಟ್ 2014ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ನಾಲ್ಕು⁸ ಕೆರೆಗಳ ಬಾಡಿಗೆದಾರರಿಂದ ₹12.18 ಕೋಟಿಯನ್ನು ವಾರ್ಷಿಕ ಗುತ್ತಿಗೆ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಬಳಸದೇ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಲಭ್ಯವಿರುವ ಹಣವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).
- ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಬಡ್ಡಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ₹48.64 ಲಕ್ಷ ಮೊತ್ತದ ವಾರ್ಷಿಕ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಇಬ್ಬರು ಬಾಡಿಗೆದಾರರಿಂದ (ಮೆ.ಲಂಬಿನಿ ಗಾರ್ಡನ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್ ಮತ್ತು ಮೆ.ಪಾರ್.ಸಿ) ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಇದನ್ನು ಗಮನಕ್ಕೆ ತಂದಾಗ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ₹26 ಲಕ್ಷವನ್ನು ಮೇ/ಜೂನ್ 2014ರಲ್ಲಿ ಜಮಾ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಆಗಸ್ಟ್ 2014). ಮುಂದುವರೆದು, ಹಣವನ್ನು ಜಮಾ ಮಾಡಲು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ನೋಟೀಸ್‌ಗಳನ್ನು ಜಾರಿ ಮಾಡಿರುವುದಾಗಿ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).
- ಬೆಳಗಾವಿಯ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಯವರು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕೋಟೆಕೆರೆಯ ಸಂಬಂಧದ ₹34.38 ಲಕ್ಷ ಬಾಡಿಗೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರದ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಜಮಾ ಮಾಡದೇ ಉಳಿತಾಯ ಖಾತೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.
- ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕಾಮಾಕ್ಷಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ₹44.04 ಲಕ್ಷವನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿತು (ಫೆಬ್ರವರಿ 2002). ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿಗಳಿದ್ದರಿಂದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪರ್ಯಾಯ ಕೆರೆಯೊಂದನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಬೇರೊಂದು ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನು ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಳುಹಿಸಲಾಯಿತು ಆದರೆ ಅದು ತಿರಸ್ಕೃತವಾಯಿತು. ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ವಿಫಲತೆಯಿಂದ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ ಹಣವನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಿ (ಏಪ್ರಿಲ್ 2014) ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನುದಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತಾಯಿತು.
- ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಅನುದಾನದಡಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ (2002ರಿಂದ 2012) ₹6.97 ಕೋಟಿ ಮೊತ್ತವು ಮಾರ್ಚ್ 2014ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಬಳಕೆಯಾಗದೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಾಗ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಬಳಕೆ ಪ್ರಮಾಣಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪಡೆದು, ಬಳಕೆಮಾಡದೇ ಇರುವ ಹಣವೇನಾದರೂ ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಅದನ್ನು ಹಿಂತಿರುಗಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).

⁸ ಅಗರ, ಹೆಬ್ಬಾಳ, ನಾಗಾವರ ಮತ್ತು ವೆಂಗಯ್ಯನಕೆರೆ

ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಹಣಕಾಸಿನ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿ ತೊಂದರೆಗಳಿರುವುದನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಗಳ ಆಯುಕ್ತರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015). ಆದರೆ, ಮೇಲಿನ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನೂ ಸಹ ಬಳಸದಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ.

ಭಾಗ II

ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ
ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ

ಅಧ್ಯಾಯ-IV

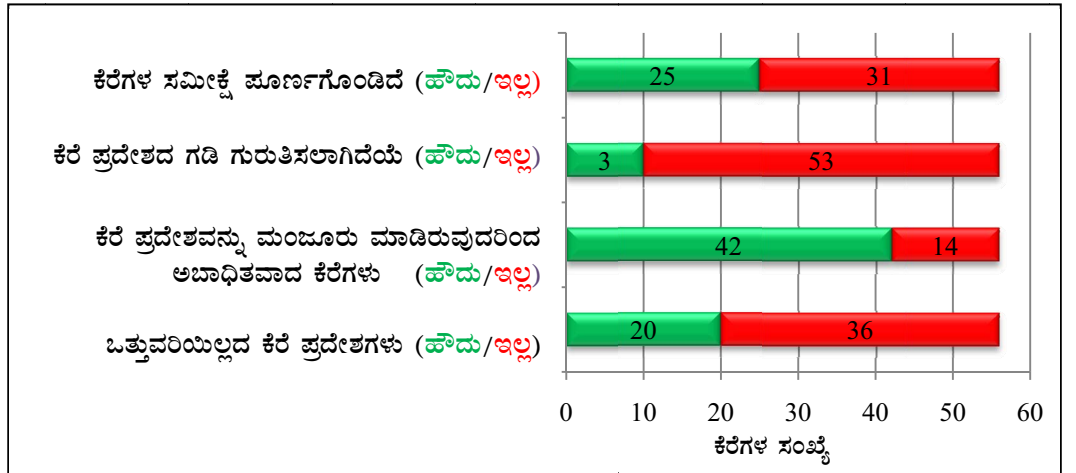
ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ

4 ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ

ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ. ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಒತ್ತುವರಿಗಳು ಆಗದಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಇದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಕ್ರಮ ಮಂಜೂರಾತಿ, ಕೆರೆಗಳ ಒತ್ತುವರಿ, ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವುದು, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 56 ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವ ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲಿನ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಚಿತ್ರ-3ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ-3 : ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗಳ ವಿಷಯಗಳು

4.1 ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 1988ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸೂಚಿಸಿತ್ತು. ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಉಪನಿಯಮಗಳು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ (2002). ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಏಪ್ರಿಲ್ 2010 ಮತ್ತು ಮೇ 2013ರಲ್ಲಿ ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 56 ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಕೇವಲ 25 ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಡೆಸಿತ್ತು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕೆರೆಗಳ⁹ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷಾ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ತಹಸೀಲ್ದಾರರವರಿಂದ¹⁰ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015).

⁹ ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಸವನಹಳ್ಳಿ
¹⁰ ಸಮೀಕ್ಷಾ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅಧಿಕೃತಗೊಳಿಸುವ ಅಧಿಕಾರಿ

4.2 ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವುದು

ಅಗತ್ಯವಾದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಮುಂದಿನ ಮರುಸಮೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವುದನ್ನು ಅನುಕೂಲಗೊಳಿಸಲು ಕೆರೆಗಳ ಮೂರರಿಂದ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್‌ನ ಗಡಿಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಹಾಕುವುದು ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆ ಹಾಕಿರುವ ಮೂಲೆ ಕಲ್ಲುಗಳ ಅಕ್ಷಾಂಶ ಮತ್ತು ರೇಖಾಂಶ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಜಿಪಿಎಸ್ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ದಾಖಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು.

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 34 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು¹¹ ಕೆರೆಗಳ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಕೇವಲ ಏಳು¹² ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೆರೆಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಸಂಕೇತ ಫಲಕಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು.

4.3 ವಿವಿಧ ದಾಖಲೆಗಳ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು

ನೀರು ಹರಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ಇದು ಕೆರೆ ಕೋಡಿಯ (ಕೆರೆಯ ತುಂಬುಮಟ್ಟ) ಎತ್ತರದ ಜೊತೆಗೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಕೋಡಿಯ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗುವುದು ಕೆರೆಯ ನೀರು ಹರಡುವ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ.

ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಡಿಗಳ ಎತ್ತರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದ್ರ ಮಟ್ಟದಿಂದ ಮೇಲಿರುವ ಕೆರೆಯ ಪೂರ್ಣ ಮಟ್ಟವು 884.40 ಮೀಟರ್‌ಗಳಿಂದ (ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ) 883.20 ಮೀಟರ್‌ಗಳಿಗೆ (ಅಂದಾಜು) ಕಡಿಮೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಇದು ಕೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು 168 ಎಕರೆಗಳಿಂದ (ಸಮೀಕ್ಷಾ ನಕ್ಷೆಯ ಅನ್ವಯ) 128 ಎಕರೆಗಳಿಗೆ (ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ) ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ (ದೊಡ್ಡಾನೆಕುಂದಿ) ಬದಿಯ ಎರಡೂ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ನೀರಿನ ಕೋಡಿಗಳು ಹಾಳಾಗಿದ್ದು, ನೀರು ಹೊರಹೋಗಲು ಅವಕಾಶವಾಗಿ ಕೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶ 24 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು¹³ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ವಾಸ್ತವಿಕ ಕೆರೆಗಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವಲ್ಲಿ ಉಪಗ್ರಹ ದತ್ತಾಂಶವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆ, ಸಮೀಕ್ಷಾ ನಕ್ಷೆಗಳು, ಶ್ರೀ.ಎನ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ರಾವ್ ಸಮಿತಿ ವರದಿ, ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು, ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸಿ ಇವುಗಳ ಇತ್ತೀಚಿನ ವರದಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 33 ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನವು ವಿವಿಧ ದಾಖಲೆಗಳ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿತು ಮತ್ತು ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಾಖಲೆಗಳು ಹಲವಾರು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿತು. ರಸ್ತೆಗಳ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಹಾಗೂ ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಹಾಗೂ ಭೂಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯು ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದಿತು. ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-6ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ದಾಖಲೆಗಳ ಮತ್ತು ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದವೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಭೂದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ನಕ್ಷೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆರೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಅವಶ್ಯಕ ಕ್ರಮಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗುವುದೆಂದೂ ಸಹ ಸರ್ಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು. ಕೆರೆಗಳ ವಾಸ್ತವಿಕ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಐಎಸ್‌ಆರ್‌ಓದಿಂದ ಸಹಾಯವನ್ನು

¹¹ ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಪುರ

¹² ಅಮೃತಹಳ್ಳಿ, ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಗಾರಭಾವಿಪಾಳ್ಯ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಸವನಹಳ್ಳಿ

¹³ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ 2006ರ ಸಮೀಕ್ಷಾ ನಕ್ಷೆಯ ಅನ್ವಯ 135 ಎಕರೆಗಳು ಮತ್ತು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ 111 ಎಕರೆಗಳು

ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವುದಾಗಿ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015). ಆದರೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಸಾಕ್ಷ್ಯಾಧಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಿಲ್ಲ.

4.4 ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುವುದು

ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಶ್ವಾಸದ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪರಿಸರ ಕಾನೂನಿನ ಪ್ರಮುಖ ಶಾಸನವಾಗಿದ್ದು ಗಾಳಿ, ಸಮುದ್ರ, ನೀರು ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಗಳಂತಹ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮಾನವನಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳನ್ನು ಖಾಸಗಿ ಒಡೆತನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು ಸಮರ್ಥನೀಯವಲ್ಲ ಎಂಬ ತತ್ವದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ.

ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ (ನದಿಗಳು, ಸರೋವರಗಳು, ಕೆರೆಗಳು, ಕೊಳಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳು) ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ಕಾಲುವೆಗಳ (ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ಚರಂಡಿ) ಒತ್ತುವರಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಾಂತರಣಗಳಿಗೆ ಆಸ್ಪದ ನೀಡಬಾರದು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಅದು ಆಗಿದೆಯೋ, ಅಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜಲ ನೀತಿ, 2002 ಸಹ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ನಿಯಮಗಳ ಉಪಬಂಧಗಳು ಕೆರೆಗಳ/ಸರೋವರಗಳ/ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವುದನ್ನು ನಿಷೇದಿಸುತ್ತವೆ. ಈ ಉಪಬಂಧಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿ ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಲವಾರು ಸರ್ಕಾರೀ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ, ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿತು. ಇದು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ:

(i) ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ : ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ನಿಯಮಗಳ ನಿಯಮ 108-ಐ ಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಸರ್ವೆನಂಬರ್ 82ರ 76.05 ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ 43.17¹⁴ ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ಕೆರೆಯ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರೀ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಖಾಸಗೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

(ii) ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ : ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು 41 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸ್ಥಾವರ (ಎಸ್‌ಟಿಪಿ) ಮತ್ತು ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಸತಿಗಳಿಗಾಗಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದೆ. ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯ ಸುಮಾರು 10 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಉಳಿದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸದೇ ಕೇವಲ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಸರ್ಕಾರವು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯಲು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

(iii) ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆ : ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆಯ (ಸರ್ವೆನಂಬರ್ 15) 14,289.36 ಚದರ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ಅಧಿನಿಯಮ, 1964ರ ಅನುಚ್ಛೇದ 94(ಸಿ)¹⁵ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಇದು ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿನ ಅನಧಿಕೃತ ನಿರ್ಮಾಣಗಳನ್ನು ಸಕ್ರಮಗೊಳಿಸಬಾರದು ಎಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಭೂಕಂದಾಯ ನಿಯಮಗಳು, 1966ರ ನಿಯಮ 108-ಐ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅನಧಿಕೃತ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಸಕ್ರಮ ಅಧಿನಿಯಮ, 1991ರ ಅನುಚ್ಛೇದ 4ಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು.

¹⁴ ಮಹಾತ್ಮಗಾಂಧಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಇಂಧನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ 20 ಎಕರೆಗಳು, ಮುಂದುವರೆದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿ ನ ಜವಹರಲಾಲ್ ನೆಹರೂ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ 16.54 ಎಕರೆಗಳು, ಶ್ರೀಮತಿ ಎಮ್.ಕೆ.ಇಂದಿರ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಮೂರು ಎಕರೆಗಳು, ವಕ್ಫ್ ಮಂಡಳಿಗೆ ಮೂರು ಎಕರೆಗಳು, ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಅನಿಲ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಗೆ 0.63 ಎಕರೆ

¹⁵ 94(ಸಿ) - 1998ಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಅನಧಿಕೃತ ಅನುಭೋಗಿಗಳಿಗೆ ಸರ್ಕಾರೀ ಭೂಮಿಯ ಮಂಜೂರಾತಿ

(iv) ಐದು¹⁶ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ 1991ರಿಂದ 2010ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ, ಬಿಡಿಎ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ ಮುಂತಾದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರುವ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಗಳು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಜೊತೆ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿವೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015).

ಶಿಫಾರಸು 6 : 1988ಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಮಂಜೂರಾತಿಯ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು, ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಪಡೆಯುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

4.5 ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒತ್ತುವರಿಗಳು

ಒತ್ತುವರಿಗೊಳಗಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಕೆರೆಗಳ ದತ್ತಸಂಚಯವನ್ನು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ನಿರ್ವಹಿಸದಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.

ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒತ್ತುವರಿಯು ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತಡೆಯುವುದು, ನದಿ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದ ಹಾಗೂ ಜೌಗುಭೂಮಿಯ ನಷ್ಟ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ನೀರು ನಿಲ್ಲುವ ಪ್ರದೇಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 1988ರಿಂದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪದೇ ಪದೇ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಸಹ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವುದು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ದಾಖಲೆಗಳು ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-7ರಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕಂದಾಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸಮೀಕ್ಷೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡನಂತರ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬೇಲಿ ಹಾಕಲು ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಜಿಪಿಎಸ್ ಮಾಪಕಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುವ ವಿಷಯವು ಸರ್ಕಾರದ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದೂ ಸಹ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

4.6 ಭೂಬಳಕೆಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು

ಕರ್ನಾಟಕ ಟೌನ್ ಮತ್ತು ಕಂಟ್ರಿ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಅಧಿನಿಯಮ, 1961ರ ನಿಬಂಧನೆಗಳ ಅನ್ವಯ ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ (ಸಿಡಿಪಿ)/ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಾರ್ಸ್ಟರ್‌ಪ್ಲಾನ್ (ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ) ಉದ್ಯಾನವನಗಳು, ಆಟದ ಮೈದಾನಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ಮನರಂಜನಾ ಬಳಕೆಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತೆರೆದ ಜಾಗಗಳು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತಹ ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬೇಕು. ಅಧಿನಿಯಮವು ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ/ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಾರ್ಸ್ಟರ್‌ಪ್ಲಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರೋವರಗಳಾಗಿ ಮೀಸಲಿಟ್ಟ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 34 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ 27 ಕೆರೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಬಿಡಿಎಯ ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ವಿಭಾಗವು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕೆರೆಗಳು, ಉದ್ಯಾನವನಗಳು ಮತ್ತು ಕಣಿವೆಗಳೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದ 2005ರ ಸಿಡಿಪಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ 2015ರ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿರುವುದನ್ನು (ವಸತಿಗಳು, ರಸ್ತೆಗಳು, ಕೃಷಿ ಭೂಮಿ, ಮುಂತಾದವುಗಳು) ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿತು. ರಸ್ತೆಗಳು, ವಸತಿ

¹⁶ ಬಿಡಿಎಗೆ ಮಂಜೂರಾಗಿದ್ದ ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆ, ಕೆಎಡಿಬಿಗೆ ರಸ್ತೆಗಾಗಿ ದಾಸರಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎಗೆ ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ (1991); ರಸ್ತೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗೆ ಶಿವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ; ರಸ್ತೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಗೆ ವೆಂಗಯ್ಯನಕೆರೆ

ಬಡಾವಣೆಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ 2015ರ ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಬಳಕೆ/ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವುದು, ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

2005ರ ಸಿಡಿಪಿ ಮತ್ತು 2015ರ ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ ಅನ್ವಯ ಹಾಗೂ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಭೂಬಳಕೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕ-1ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ:

ಕೋಷ್ಟಕ-1 : ಸಿಡಿಪಿ 2005, ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ 2015 ಮತ್ತು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ಭೂಬಳಕೆಯ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಯ ವಿವರಗಳು

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆಯ ಹೆಸರು	ಸಿಡಿಪಿ 2005ರ ಅನ್ವಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ	ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ 2015ರ ಅನ್ವಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ	ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಕೆರೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ
1	ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ	ಕೆರೆ, ಉದ್ಯಾನವನ	ಕೆರೆ, ಅಂಶಿಕವಾಗಿ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು	ಕೆರೆ ಅಂಗಳವು ಕೊಳೆಗೇರಿ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿದೆ.
2	ದಾಸರಹಳ್ಳಿ (ಚೊಕ್ಕಸಂದ್ರ)	ಕೆರೆ, ಉದ್ಯಾನವನ	ಕೆರೆ, ಅಂಶಿಕವಾಗಿ ಉದ್ಯಾನವನ, ಅಂಶಿಕವಾಗಿ ವಸತಿ	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ
3	ಗಾರಭಾವಿಪಾಳ್ಯ	ಉದ್ಯಾನವನ ಮತ್ತು ಕೆರೆ	ಕೆರೆ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ, 67 ಮೀಟರ್ ರಸ್ತೆ	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಕೈಗಾರಿಕಾ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ
4	ಕಂದೇನಹಳ್ಳಿ	ಕೆರೆ	ಕೆರೆ, 18 ಮೀಟರ್ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶದ ರಸ್ತೆ, ಹೈ ಟೆನ್ಷನ್ ಲೈನ್	ಕೆರೆ ಅಂಗಳದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿ ರಸ್ತೆ.
5	ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ	ಕೆರೆ	18 ಮೀಟರ್‌ಗಳ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದ ರಸ್ತೆಗಳು	ಹೊಸ ರಸ್ತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ/ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯಾನವನ
6	ಶಿವನಹಳ್ಳಿ	ಕೆರೆ, ರಸ್ತೆ, ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿ	ಕೆರೆ, ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿ, 45 ಮೀಟರ್ ರಸ್ತೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶದ 12 ಮೀಟರ್, 15 ಮೀಟರ್ ರಸ್ತೆ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿ ಮತ್ತು ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿಯ ರಚನೆ
7	ಯಲಹಂಕ	ಹಸಿರು ಪ್ರದೇಶ, ಕೆರೆ	ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಅಂಶಿಕವಾಗಿ ಕೆರೆ	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸ್ಮಶಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

ಆಧಾರ : ಬಿಡಿಎ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ

ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ಶಿವನಹಳ್ಳಿ, ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಮತ್ತು ಮಹದೇವಪುರ ಕೆರೆಗಳ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ 2015ರಲ್ಲಿ ವಸತಿ, ರಸ್ತೆ, ರೈಲ್ವೆ ಹಳಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನಾಗಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ 2035ರಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಭೂಬಳಕೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಬಿಡಿಎಯಿಂದಾಗುವ ಅಚಾರುಯವು, ಕೆರೆ ಜಾಗವನ್ನು ಬೇರೆ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲಗೊಳಿಸಿತು.

ಶಿಫಾರಸು 7 : ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಾರ್ಸರ್ ಪ್ಲಾನ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗಿರುವ/ಕಡಿಮೆಯಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ತಕ್ಷಣದಿಂದ ಜಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ 2015ರ ಪೂರ್ವಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಬೇಕು.

ಭಾಗ III

ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಪೆರಿಸರ
ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮಗಳ
ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವ

ಅಧ್ಯಾಯ-V

ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಕ್ರಮಗಳು

5 ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಜಲ (ಮಾಲಿನ್ಯ ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣ) ಅಧಿನಿಯಮ¹⁷, 1974 ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ನೀರು ಕಲುಷಿತಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಭೌತಿಕ, ರಾಸಾಯನಿಕ ಅಥವಾ ಜೈವಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಅಥವಾ ಕೊಳಚೆನೀರು ಅಥವಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ದ್ರವ, ಅನಿಲಗಳು ಅಥವಾ ಘನ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬಿಡುವುದು (ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ) ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯವು ಇಟ್ರೋಫಿಕೇಶನ್¹⁸ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲವು ಕಲುಷಿತವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳ ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ.

5.1 ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟದ ಅಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ಧರಣೆ

ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯದ್ದಾಗಿದೆ.

ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ಅನ್ವಯ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕ-2ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-2: ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿದ ಉತ್ತಮ ಬಳಕೆ	ನೀರಿನ ವರ್ಗ
ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಿಲ್ಲದ ಆದರೆ ಸೋಂಕು ನಿವಾರಣೆಯಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲ	ಎ
ಹೊರಾಂಗಣ ಸ್ನಾನ (ಆಯೋಜಿತ)	ಬಿ
ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ಮತ್ತು ಸೋಂಕು ನಿವಾರಣೆಯಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಮೂಲ	ಸಿ
ವನ್ಯಜೀವಿ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ	ಡಿ
ನೀರಾವರಿ, ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಿಗೆ ತಂಪಾಗಿಸುವ ನೀರು, ನಿಯಂತ್ರಿತ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಿಲೇವಾರಿ	ಇ

ಆಧಾರ : ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳು

ಕೆರೆಗಳ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವು 'ಬಿ' ಪ್ರವರ್ಗವಾಗಿರುವುದು, ಅಂದರೆ, ಹೊರಾಂಗಣ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿರುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 56 ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಕೇವಲ ಆರು¹⁹ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ (ಬೆಂಗಳೂರು) ಮತ್ತು ಒಂಭತ್ತು²⁰ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ (ಇತರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು) ಮಾತ್ರ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪರೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ನಡೆಸಿದ್ದಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲಾ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು 'ಡಿ' ಅಥವಾ 'ಇ' ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿದ್ದಿತು. ಈ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಿದ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹಾ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ನಿರ್ಣಯಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ, 'ಬಿ' ಪ್ರವರ್ಗ ಹೊರಾಂಗಣ ಸ್ನಾನದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲಿಲ್ಲ.

¹⁷ ಅಧಿನಿಯಮದ ಅನುಚ್ಛೇದ 2(ಇ)

¹⁸ ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಸಸ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಅಧಿಕ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ

¹⁹ ಡಿ ಪ್ರವರ್ಗ-ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಯಲಹಂಕ; ಇ ಪ್ರವರ್ಗ-ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಸವನಹಳ್ಳಿ

²⁰ ದಳವಾಯಿ, ಕೆಳಗೇರಿ, ಕೋಳಿಕೆರಿ, ಕೋಟೆಕೆರೆ, ನವಲೂರು, ನುಗ್ಗೇಕೇರಿ, ಸಾದನಕೇರಿ, ಸೋಮೇಶ್ವರ ಮತ್ತು ಉಣಕಲ್ (ಮುಖ್ಯ) ಕೆರೆಗಳು

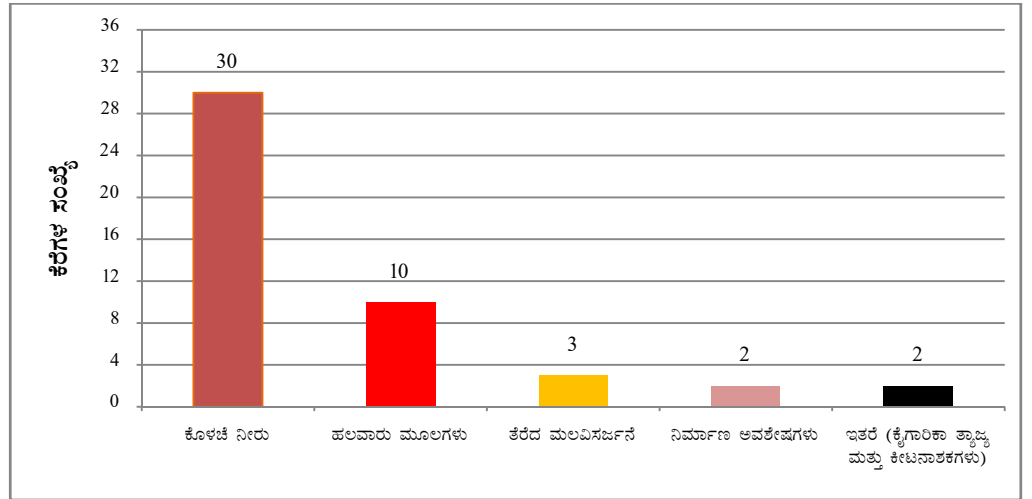
ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಆದರೆ, ಮಾಲಿನ್ಯ ಉಂಟು ಮಾಡುವವರ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಬೇಕಿದ್ದ ದಂಡದ ಉಪಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಲಿಲ್ಲ.

5.2 ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೂಲಗಳು

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 56 ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ 47 ಕೆರೆಗಳು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಲುಷಿತಗೊಂಡಿದ್ದವು ಎಂದು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. 30 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವಲ್ಲದೇ ಪೌರ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ ಅವಶೇಷಗಳು ಸುರಿದಿರುವುದು, ತೆರೆದ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದಲೂ ಸಹ ಕೆರೆಗಳು ಮಲಿನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-8ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ಮಾಲಿನ್ಯದ ವಿಧಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಚಿತ್ರ-4ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ:

ಚಿತ್ರ-4: ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನ್ಯದ ವಿಧಗಳು

ಕೆರೆಗಳು ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಹರಿಯುವ ಮಳೆ ನೀರನ್ನು ತರಬೇಕಾದ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಚರಂಡಿಗಳು ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹಲವಾರು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಮಳೆನೀರಿನ ಚರಂಡಿಯೊಳಗೆ, ಒಳಚರಂಡಿ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸಲಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹಾಕಿದ್ದ ಒಳಚರಂಡಿ ಪೈಪುಗಳು ಸವೆದುಹೋಗಿದ್ದವು, ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

5.3 ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

ಕೆರೆಗಳ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಲವಾರು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. 2009-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಹೊಸ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ 2009ಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿದ್ದ 16 ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವು. ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯುಸಿಪಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ವಲಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು 2009-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಜೂರು

ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಂಗಳ ಪ್ರಗತಿ ವರದಿಗಳ ಅನ್ವಯ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವುಗಳ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ 55 ಮತ್ತು 123 ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ 34²¹ ಮತ್ತು 45²² ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ 2009-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯು ಕೆಳಗಿನ ಕೋಷ್ಟಕ-3ರಲ್ಲಿ ನೀಡಿದಂತಿದೆ:

ಕೋಷ್ಟಕ-3: ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ

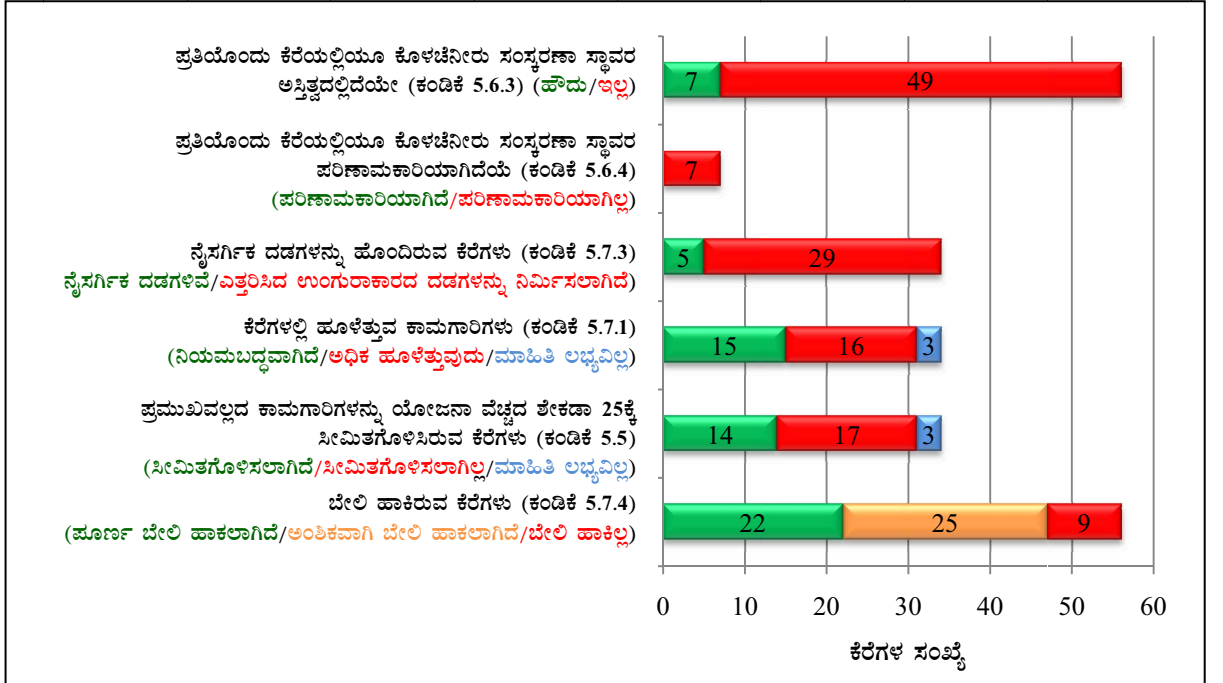
ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆ	ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ವೆಚ್ಚ (₹ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)
ಬಿಬಿಎಂಪಿ	13	12	54.16
ಬಿಡಿಎಂ	19	08	40.81
ಎಲ್‌ಡಿಎಂ	ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ	06	25.03
	ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯುಸಿಪಿ	02	1.00
	ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನಗಳು	03	1.45
ನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು	ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	10	0
	ಬೆಳಗಾವಿ	03	0.63
ಒಟ್ಟು	56	34	123.08

ಆಧಾರ : ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-5ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡ ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಚಿತ್ರ-5ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ:

ಚಿತ್ರ-5 : ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು

²¹ 32 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಎರಡು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು ತಯಾರಿಕೆಯ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ.

²² 12 ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ, 25 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಎಂಟು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಕಂಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ:

5.4 ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳ ಅನುಮೋದನೆ

ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಾಗಿ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯಬೇಕು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ನಿರ್ದೇಶಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2010). ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆಯು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದ್ದಿತು. ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆಯುವಲ್ಲಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳು, ಕೆರೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ, ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯದ ತಯಾರಿಕೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ 34 ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ, ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು 21 ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಅನುಮೋದನೆ ನೀಡಿತ್ತು ಮತ್ತು ಉಳಿದ 13²³ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅನುಮೋದನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.

ಅನುಮೋದಿತ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಿಕೆಯ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು:

- ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳ ಅನುಮೋದನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ತಿಂಗಳುಗಳವರೆಗಿನ ವಿಳಂಬವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
- ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ (ದೋಣಿ ಇಳಿಗಟ್ಟಿ, ಗಾರ್ಡ್ ರೂಮ್‌ಗಳು, ಆಟದ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳು) ಒದಗಿಸಿದ್ದ ವೆಚ್ಚವು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದ (ಮುಂದಿನ ಕಂಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ) ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ನಿಗದಿತ ಶೇಕಡಾ 25ಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿದ್ದ 11 ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ²⁴ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಿತ್ತು.
- ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟಗಳ ತೀವ್ರತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಆದ್ಯತೀಕರಣವನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದರೂ ಸಹ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಅನುಸರಿಸಿದಂತೆ ಮಾಲಿನ್ಯದ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ತಿಳಿಸಲಿಲ್ಲ.
- ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಎಂಟು²⁵ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗಿಂತ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದವು.

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015) ಹಾಗೂ ಬಿಡಿ ಮತ್ತು ಬಿಬಿಎಂಪಿಗಳು ಸವಿವರ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ತಯಾರಿಸಿರುವುದನ್ನು ವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಾರೋಪಿಸಿತು. ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 25ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಗಮನ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮತ್ತು ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟದ ವರ್ಗೀಕರಣದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ನಂತರವೇ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿತು. ಮುಂದುವರೆದು, ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ನಿವೇಶನಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಸಿತು.

²³ ಅಲರ್ವಾಡ್, ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ, ಅಟ್ಟೂರು, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ಕುಡುಚಿ, ಕುದುಚಿ (ಸಣ್ಣದು), ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ, ವೆಂಕಟೇಶಪುರ, ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

²⁴ ಅಂಭೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಕೋಗಿಲು, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ, ವರ್ತೂರು ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಪುರ

²⁵ ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಕೋಗಿಲು, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಪುರ

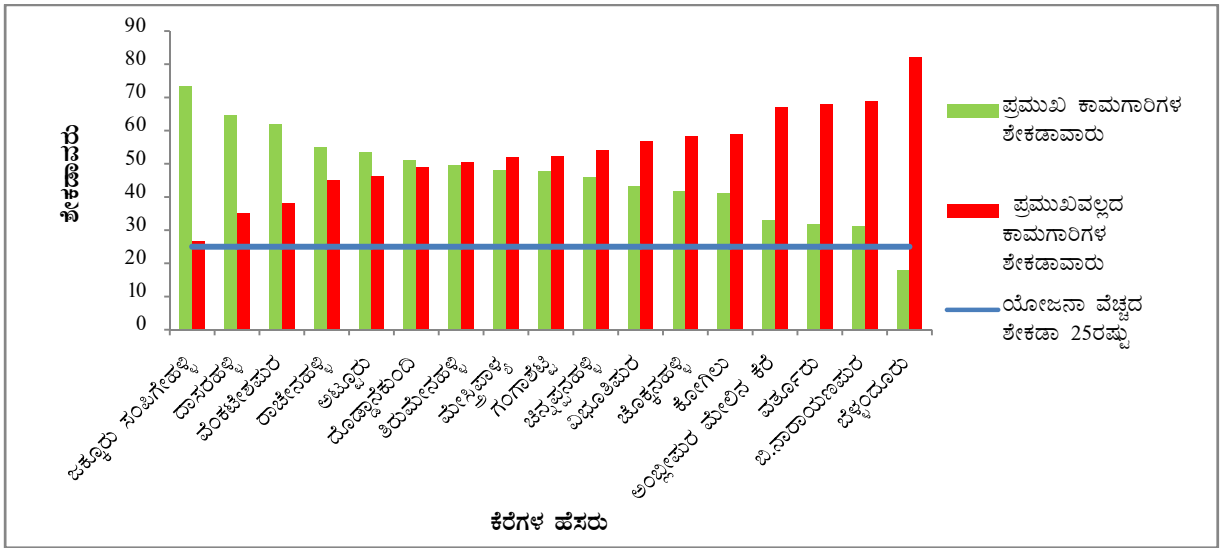

5.5 ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಾಗಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ

ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳೆಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಪರಿಸರ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಮಗಾರಿಗಳೆಂದರೆ ಏರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಲವರ್ಧನೆ ಮಾಡುವುದು, ಹೊಳೆತುವುದು, ತೀರಗಳಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದು, ಒಳಹರಿವು ಮತ್ತು ಕೋಡಿಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳು. ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಪರಿಸರವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದವುಗಳು. ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಾಲುದಾರಿಗಳು, ದೋಣಿ ಇಳಿಗಟ್ಟಿಗಳು, ವಿಗ್ರಹ ಮುಳುಗಿಸುವ ಕೆರೆಗಳು, ಮಕ್ಕಳ ಆಟದ ಪ್ರದೇಶ, ಮೊಗಸಾಲೆ, ಶೌಚಾಲಯಗಳು, ಹೋಟೆಲ್‌ಗಳು, ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಗುವುದು.

ಇದಲ್ಲದೇ, ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 25ರಷ್ಟರವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಭರಿಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 56 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ, 17 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾದ ಮೊತ್ತವು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 25ರಷ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳ/ಅಂದಾಜುಗಳ ಅನ್ವಯ ₹185.18 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಈ 17 ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ 11 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ ಮೊತ್ತವು ಪ್ರಮುಖ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಿದ ಮೊತ್ತಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಿತು. ಇದನ್ನು ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ-6ರಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ-6 : ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು/ಅಂದಾಜುಗಳ ಅನ್ವಯ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶಗಳು

ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದಿಂದ ಕೆರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ವೆಚ್ಚದ ಮೇಲಿನ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವೆಚ್ಚದ ಅನುಪಾತವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಸರೀಯ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವೆಚ್ಚದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ನಗರದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ಅಗತ್ಯತೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತ ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015).

ಈ ಕೆರೆಗಳ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿಯೂ ಅನುಮೋದಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ನಿಗದಿತ ಮಾಪನ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದು ಕೆರೆಗಳ ಜೈವಿಕ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಕರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಫಾರಸು 8 : ಕೆರೆಗಳ ಜೈವಿಕ ಆರೋಗ್ಯದ ಹಿತದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಮುಖ ಮತ್ತು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ನಿಗದಿತ ಮಾಪನ ಮಟ್ಟದ ಅನ್ವಯ ಒದಗಿಸಬೇಕು.

5.6 ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು

ಸರ್ಕಾರೀ ಆದೇಶದ (ಏಪ್ರಿಲ್ 2010) ಅನ್ವಯ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದ ನಂತರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಜವಾಬ್ದಾರಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಶುದ್ಧ ನೀರಿನ ನಿಯಮಿತ ಒಳಹರಿವು ಇರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಧಾನ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರು ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿರುವ ಅಪೆಕ್ ಸಮಿತಿಯು ಸಹ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿತ್ತು (ಮೇ 2013).

ಆದರೆ, ಮುಂದಿನ ಕಂಡಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ ಈ ಷರತ್ತುಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಿರಲಿಲ್ಲ:

5.6.1 ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯಿಂದ ಒಳಚರಂಡಿ ಜಾಲದ ದುರಸ್ತಿ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಸೇರುವುದು ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಡಿಸೆಂಬರ್ 2014ಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣಗೊಳ್ಳಲು ನಿಗದಿಯಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಪೂರ್ಣ ಒಳಚರಂಡಿ ಜಾಲವನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡದಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

ಆಗಸ್ಟ್ 2014ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಒಳಚರಂಡಿ ಪೈಪುಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು (ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2014). ಆದರೆ, ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ ಮಾಡಿದ ಕೆರೆಗಳ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಕಂಡುಬರಲಿಲ್ಲ.

ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಹರಿಯದಂತೆ ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದೆಂದು ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015) ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು.

ಹೀಗೆ, ಒಳಚರಂಡಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವವರೆಗೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಮುಂದುವರಿಯುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನಿಷ್ಫಲವಾಗುತ್ತವೆ.

5.6.2 ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಕಾಲುವೆಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ನಿರ್ಮಾಣ

ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು 13²⁶ ಕೆರೆಗಳ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ/ಅಂದಾಜುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಕಾಲುವೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 12 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ (ದೊಡ್ಡಾನೆಕುಂದಿ ಕೆರೆಯನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೆರೆಗೆ ಮಳೆನೀರನ್ನು ತರುವ ಯಾವುದೇ ಬೇರೆ ಒಳಹರಿವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಕೆರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಬಾಕ್ಸ್

²⁶ ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನೆಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕಸವನಹಳ್ಳಿ, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ, ವಿಭೂತಿಪುರ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

ಚರಂಡಿ ಅಥವಾ ರಿಇನ್‌ಫೋರ್ಸ್‌ಡ್ ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರಿಟ್ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಕಾಲುವೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಿದ್ದವು. ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಂಡ ಕೆರೆಗಳು ಒಣಗಿಹೋದವು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಿದ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಕೆಳಗಿನ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿದ ಏಳು²⁷ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯೂ ಸಹ ಸಮಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್‌ನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಕಾಲುವೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚವಾದ ₹6.11 ಕೋಟಿಯು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿತ್ತು ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡದೇ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯ ಒಳಚರಂಡಿ ಕಾಮಗಾರಿಯು ನಿರೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕೆಲವು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮಳೆಗಾಲದ ಮೊದಲ ಕೆಲವು ಮಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಮಿಶ್ರಿತ ಮಳೆ ನೀರು ಕೆರೆಗೆ ಸೇರದಂತೆ ತಡೆಯಲು ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಚರಂಡಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ಬಿಡಿಎ ತಿಳಿಸಿತು (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015). ರಸ್ತೆಗಳು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಟ್ರಾಂಕ್‌ಲೈನ್‌ಗಿಂತ ಬಹಳ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳಂತಹ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಒಳಚರಂಡಿ ಲೈನ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಹಾ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015).

ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಚರಂಡಿಗಳು ಕೆರೆ ಅಂಗಳಗಳು ಒಣಗುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೊನೆಗೆ ನೀರಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲದ ನಷ್ಟದಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಿಸಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಸಮಾನಾಂತರದಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ಲೈನ್‌ಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದ ಕಡೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿಷ್ಫಲಗೊಳಿಸಿತು.

5.6.3 ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಘಟಕಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಪಕತೆ

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ, 219 ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 55 ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು (ಮೇ 2014). ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು ಕೆರೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಒಳಹರಿವುಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದವು. ಇದು, ಕೆರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಎಲ್ಲ ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣ ಮಾಡಿ ನಂತರ ಸಂಸ್ಕರಣವಾದ ನೀರು ಮಾತ್ರ ಕೆರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಜೈವಿಕ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಸುಮಾರು ಪ್ರತಿದಿನವು 900 ಮಿಲಿಯನ್ ಲೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು (ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ) ನೀರನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 80ರಷ್ಟು ನೀರು ಕೊಳಚೆ ನೀರಾಗಿ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ಣ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ಅದನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಎರಡನೆಯ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂದು, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯ ನೀತಿಯು ನಿಗದಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿದಿನ 721 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿಗಳಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದ್ದರೂ ಸಹ ಕೇವಲ 521 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಉಳಿದ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು (200 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ) ಹಾಗೆಯೇ

²⁷ ದೊಡ್ಡಾನೆಕುಂದಿ (₹1.26 ಕೋಟಿ), ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ (₹0.24 ಕೋಟಿ), ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ (₹1.15 ಕೋಟಿ), ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ (₹0.21 ಕೋಟಿ), ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ (₹0.95 ಕೋಟಿ), ವಿಭೂತಿಪುರ (₹0.04 ಕೋಟಿ) ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ (₹2.26 ಕೋಟಿ)

ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. 339 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು (ನವೆಂಬರ್ 2014). ತಮ್ಮದೇ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು²⁸ ಹೊಂದಿದ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸಂಕೀರ್ಣಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ, ಅಂತಹ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರನ್ನು ಚರಂಡಿಗೆ ಬಿಡುವ ಬದಲು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015) ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು. ಆದರೆ, ಅಂತಹ ಎಲ್ಲ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಗಳು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸದೇ ಇದ್ದ ಎರಡು ಪ್ರಕರಣಗಳಿದ್ದವು, ಅವುಗಳು ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

- (i) ಗುತ್ತಿಗೆ ಷರತ್ತುಗಳ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆಗೆ ನೀಡುವಾಗ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಒಂದು ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತ ಷರತ್ತಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗಾವರ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಯ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಐದು ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿರಲಿಲ್ಲ (ಒಳಹರಿವಿನ ವಾಯುವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ).
- (ii) ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕೋಟೆಕೆರೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ₹5.73 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಿ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು (ಮೇ 2009). ಆದರೆ, ಎಸ್‌ಟಿಪಿ ಘಟಕವನ್ನು ಕೈಬಿಡಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಕೊಳಚೆನೀರು ಕೆರೆಯನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ (ಮಾರ್ಚ್ 2014) ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು

ಆಯವ್ಯಯ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ಆದ್ಯತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೇರೆ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲೂ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಲಾಗುವುದೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015).

5.6.4 ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಅಸಮರ್ಪಕ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆ

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಈ ಕೆಳಗಿನ ನ್ಯೂನತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು:

- ಕೆರೆಯನ್ನು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳಚೆ ನೀರು 2.3 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿಯಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಸಹ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯಿಂದ ದಾಸರಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯು ಕಡಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಒಂದು ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ ಯಾಗಿತ್ತು. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಕೊರತೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015) ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಒಣಹವೆಯ ಹರಿವಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದು ವಿವರಿಸಿತು. ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಒಣಹವೆಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಮಾತ್ರ ಅಗತ್ಯತೆಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ.
- ವೆಂಗಯ್ಯನಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರನ್ನು ಬಿಡಲು 20 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿಯ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯು ತನ್ನ ಪೂರ್ಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರನ್ನು ಕಚ್ಚಾ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ತುಂಬಿರುವ ಮಳೆನೀರಿನ ಚರಂಡಿಯ ಮೂಲಕ ಅದೇ ಒಳಹರಿವಿನಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರು ಮಿಶ್ರಣವಾಗುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ನಿಸ್ಸಾರವಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಉತ್ತರಿಸಿತು (ನವೆಂಬರ್ 2014). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ

²⁸ 50 ವಾಸದ ಮನೆಗಳಿರುವ ಅಥವಾ ಪ್ರತಿದಿನ 50 ಚದರ ಮೀಟರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಕೊಳಚೆನೀರನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು ತಮ್ಮ ಆವರಣದಲ್ಲಿಯೇ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು.

ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರಿನ ಜೊತೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಮಿಶ್ರಿತವಾದರೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನೇ ವ್ಯರ್ಥಗೊಳಿಸಿದಂತಾಗುವುದು.

- ನಾಗಾವರ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು 60 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು ಮತ್ತು ಪದೇಪದೇ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿದ್ಯುತ್ ವೈಫಲ್ಯದಿಂದ ಅದು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಬಾಧಿತ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಸರಬರಾಜನ್ನು ಒದಗಿಸದಿದ್ದರಿಂದ ಈ ತರಹ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ತಿಳಿಸಿತು (ನವೆಂಬರ್ 2014).
- ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯು ಸ್ಥಾಪಿತ 10 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿನ ಜಲಚರಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸಿತು ಮತ್ತು ಜನವರಿ 2015ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಾವಿನ ವರದಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಾಂತಗಳು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಈ ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳ ಕಡಿಮೆ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮುಕ್ತಾಯದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ (ಫೆಬ್ರವರಿ 2015) ಅರಣ್ಯ, ಜೀವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಇಲಾಖೆಯ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳು ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡುವ ಮೊದಲು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾಗುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ನೇರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅಗತ್ಯತೆಯಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಸಿದರು.

ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದ ಛಾಯಾಚಿತ್ರವು ಸಹ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಯ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ದಾಸರಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ (ಕೆರೆಯ ಒಂದನೆಯ ಒಳಪರಿವು) ಪೀಣ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶದ ಎಲ್ಲ ತ್ಯಾಜ್ಯವು ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದು ಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವ ದಪ್ಪ ಮಂದವಾದ ಕೆರೆಯ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು

ಶಿಫಾರಸು 9 : ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ/ಕೆರೆಯ ಅಭಿರಕ್ಷಕರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಎಸ್‌ಟಿಪಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡದ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬಿಡದಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

5.7 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡ ಇತರೆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು

5.7.1 ಅಧಿಕ ಹೊಳೆತ್ತುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು

ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳ ಅನ್ವಯ ಹೊಳೆತ್ತುವುದರಿಂದ ಕೆರೆಯ ಆಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಕುಲದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಹೊಳೆತ್ತುವ

ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ತಜ್ಞರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೂಳೆತ್ತುವುದರಿಂದ ಜಲಧಾರಣ ಸಮಯವು²⁹ ಹೆಚ್ಚಾಗುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಕೆರೆಯ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದು ಎಂದು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು ತಿಳಿಸಿದ್ದವು. ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೂಳೆತ್ತದೇ ಹಾಗೂ ಕಡಿದಾದ ಏರಿಯನ್ನು ರಚಿಸದ ಮೂಲಕ ನೈಸರ್ಗಿಕ ತೀರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು (ಪಿಸಿಸಿಎಫ್) ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದರು (2008). ಕೆರೆ ಏರಿಯ ರಚನೆಗೆ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿರುವಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಕೆರೆಯ ಹೂಳೆತ್ತುವುದನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿತ್ತು. ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಗಳು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಕೂಡ ಸೂಚಿಸಿತ್ತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2010).

ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಅಂತರ್ಜಲವು ಪುನರ್ಭರ್ತಿಯಾಗಲು ಮುಂತಾದವುಗಳಿಗೆ ಹೂಳೆತ್ತುವುದನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ದಾಖಲೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿತು. ಅಂದಾಜುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ತೆಗೆದಿದ್ದ ಹೂಳಿನ ಪರಿಮಾಣವು ಬಹಳ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಅಧಿಕ ಅಗತಕ್ಕಾಗಿ ದಾಖಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಮರ್ಥನೆಯಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 13³⁰ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಹೂಳೆತ್ತುವುದರ ಮೇಲೆ ಭರಿಸಿದ್ದ ವೆಚ್ಚವು ₹4.02 ಕೋಟಿಗಳಾಗಿತ್ತು. ಮುಂದುವರೆದು, ಮೂರು³¹ ಕೆರೆಗಳ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಇರದಿದ್ದರೂ ಸಹ ₹99.78 ಲಕ್ಷ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಿ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೂಳೆತ್ತಿರುವುದು ಜಲಧಾರಣ ಸಮಯವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಿ ತತ್ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಗಳು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಅಧಿಕ ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವೂ ಸಹ ವಿಫಲವಾಯಿತು. ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳ ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).

ಕೆರೆ ಅಂಗಳವನ್ನು ಸಾಸರ್ ಆಕೃತಿಗೆ ತರಲು ಕೆರೆ ಅಂಗಳವನ್ನು ಆಳ ಮಾಡಲಾಯಿತೆಂದು ಬಿಡಿಎ ತಿಳಿಸಿತು (ಜನವರಿ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಪಿಸಿಸಿಎಫ್ ನೀಡಿದ (ಜುಲೈ 2008) ತಜ್ಞ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೂಳೆತ್ತಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಇದು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಹಾಗೂ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ವಿಳಂಬದಿಂದ ಆಗಿದ್ದು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಅಲ್ಲದೇ ಕೆಸರಿನಂತಹ ಮಣ್ಣನ್ನು ಏರಿಯ ರಚನೆಗೆ ಬಳಸುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಸಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕೆರೆಯನ್ನು ಹಸ್ತಾಂತರಿಸಿದ ನಂತರ ಕಟ್ಟಡ ಅವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವುದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಮಣ್ಣನ್ನು 'ಕೆಸರು ಮಣ್ಣು' ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಸಮರ್ಪಕ ಮಣ್ಣಿನ ಪರೀಕ್ಷಾ ವರದಿಗಳಿರಬೇಕು, ಆದರೆ ಅವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ಒಣಮಣ್ಣನ್ನೂ ಸಹ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಸಾಗಿಸಲಾಯಿತು ಎಂದು ಬಿಲ್ಲುಗಳು ತೋರಿಸಿದವು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ವಿಷಯದ ತನಿಖೆಯಾಗಬೇಕು ಮತ್ತು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಹೂಳೆತ್ತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ.

²⁹ ಜಲಧಾರಣ ಸಮಯವೆಂದರೆ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿಂತಿರುವ ಸರಾಸರಿ ಸಮಯ. ನೀರು ನಿಂತಿರುವ ಸಮಯ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ, ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಮಯ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯಿಂದ ನೀರು ಬೇಗ ಖಾಲಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಯ ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

³⁰ ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ, ಅಟ್ಟೂರು, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

³¹ ಕೋಗಿಲು, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶಪುರ

ಸಾಸರ್ ಆಕೃತಿಯ ಹೂಳೆತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು

5.7.2 ಸಾಗಣೆ ವೆಚ್ಚಗಳ ಅಕ್ರಮ ಪಾವತಿ

ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಕಲ್ಲುಗಣಿಯಿಂದ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಳಕೆ ಮಾಡದ/ಬೇಕಿಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕುವ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ವಿಲೇವಾರಿ ಮಾಡಲು ಸಾಗಣೆ ದರವನ್ನು ಪಾವತಿಸಬೇಕು.

ಅಧಿಕ ಹೂಳೆತ್ತುವುದರಿಂದ ತೋಡಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಹೊರಹಾಕಲು ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಪಾವತಿ ಮಾಡಿದ ಸಾಗಣೆ ವೆಚ್ಚವೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಸಂಹಿತೆಯ ಉಪಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಿರುವಂತೆ ಅನುಮೋದಿತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಮಂಜೂರಾತಿಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸಾಗಣೆ ಚಿತ್ರ/ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಲಗತ್ತಿಸಿರದಿದ್ದರೂ ಸಹ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಪಾವತಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಬೇಡಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಸಾಗಣೆ ವೆಚ್ಚಗಳಿಗೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆಯ ವಿವರಗಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲು ಮಣ್ಣಿನ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ವರದಿಗಳಂತಹ ಸಮರ್ಥನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ತರಲಾಯಿತು. ಪರಿಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 13³² ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ₹4.91 ಕೋಟಿಯನ್ನು ಸಾಗಣೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನಾಗಿ ಪಾವತಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ಕೆರೆಗಳ ಹತ್ತಿರ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕುವ ಪ್ರದೇಶದ ಲಭ್ಯತೆ ಇರದಿದ್ದರಿಂದ ಸಾಗಣೆ ವೆಚ್ಚಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿದ್ದವು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದು ಅನುಮೋದಿತ ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಂದಾಜುಪಟ್ಟಿಗಳೊಡನೆ ಲಗತ್ತಿಸಬೇಕಾದ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಚಿತ್ರ/ನಕ್ಷೆಯ ಅಲಭ್ಯತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಉತ್ತರವಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಬೇಕಿದೆ.

5.7.3 ಕೆರೆ ಏರಿಯ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು

ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ ಸೂತ್ರಗಳ ಅನ್ವಯ, ಏರಿಯನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಬಲಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಏರಿಯ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೆ, ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಒಟ್ಟು ಯೋಜನಾ ವೆಚ್ಚದ ಶೇಕಡಾ 10ರಿಂದ 15ಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ, ಎತ್ತರಿಸಿದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಹೂಳೆತ್ತುವುದನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಎತ್ತರದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಜಾಗಿಂಗ್ ದಾರಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಮೂರು ಮೀಟರ್ ಅಗಲ ಮೀರದಂತೆ ಒತ್ತಾದ ಮಣ್ಣಿನ/ಒರಟು ಕಲ್ಲಿನ ನೆಲಮಟ್ಟದ ಕಾಲುದಾರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯು

³² ಅಂಜ್ಜೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಅಟ್ಟೂರು, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕೋಗಿಲು, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ, ವಿಭೂತಿಪುರ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

ನಿಗದಿಪಡಿಸಿತ್ತು. ನೆಲಮಟ್ಟದ ಕಾಲುದಾರಿಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವಿಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಬಾರದು ಎಂದೂ ನಿಗದಿಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಕೆರೆಯ ಪರಿಧಿಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೀರಿನ ಗರಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟ ಅಥವಾ ಬೇಲಿಯ ಪರಿಧಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಿತ್ತು. ಕುನ್ನೀರಕಟ್ಟೆ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಕೆರೆಯ ತಪಾಸಣೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ (ಫೆಬ್ರವರಿ 2008) ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳೂ ಸಹ ಇದನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯ ಎಲ್ಲ ಕಡೆ ಏರಿ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿನ ದಿಬ್ಬವು ನೀರು ಹರಡುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಕೆರೆಗೆ ಒಳಹರಿವಿನ ನೀರನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು.

ಆದರೆ, ಸರಾಸರಿ ಮೂರು ಮೀಟರ್ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 29 ಮೀಟರ್‌ಗಳವರೆಗಿನ ಅಗಲದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಎತ್ತರದ ಜಾಗಿಂಗ್ ಟ್ರಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 17³³ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನೂ ಸಹ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಗಳನ್ನು ಹೂಳೆತ್ತಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸಿ ರಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಪೂರ್ಣಪ್ರಮಾಣದ ಹೂಳೆತ್ತಿದ್ದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸದೇ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣನ್ನು ತರಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಈ ಕೆರೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿದ್ದ ವೆಚ್ಚವು ₹11.32 ಕೋಟಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ತಾನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಡಿಸೆಂಬರ್ 2014). ಬಿಬಿಎಂಪಿ/ಬಿಡಿಎ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿನ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ವಿಫಲತೆಯು ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಸರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿಕೂಲ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಕೆರೆಗೆ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರವೇ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭರಿಸಿದ ವೆಚ್ಚವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದಿತು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಗಳು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಹರಿಯುವ ನೀರಿನ ಒಳಹರಿವಿಗೆ ತಡೆಯೊಡ್ಡುತ್ತವೆ.

5.7.4 ಕೆರೆಗೆ ಬೇಲಿ ಹಾಕುವುದು

ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಲಿ ಹಾಕುವುದು ಆದ್ಯತೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 56 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ 22 ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಬೇಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು, 25 ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಅಂತಿಕವಾಗಿ ಬೇಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಒಂಬತ್ತು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಬೇಲಿ ಹಾಕಿರಲಿಲ್ಲ. 2009-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 17³⁴ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಲಿ ಹಾಕುವ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ₹11.13 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿ 2009-12ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ₹3.31 ಕೋಟಿಯನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಬಿಡಿಎ ಸಹ ₹3.03 ಕೋಟಿ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬೇಲಿ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿತ್ತು (2012-13). ಟೆಂಡರ್‌ನ್ನು ಅಂತಿಮಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಕಾಮಗಾರಿಯು ಇನ್ನೂ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಬೇಕಿದೆ (ನವೆಂಬರ್ 2014).

³³ ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ, ಅಂಜ್ಜೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಅಟ್ಟೂರು, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕಸವನಹಳ್ಳಿ, ಕೋಗಿಲು, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ, ವೆಂಕಟೇಶಪುರ, ವಿಭೂತಿಪುರ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

³⁴ ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ, ಅಟ್ಟೂರು, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ, ವರ್ತೂರು, ವೆಂಕಟೇಶಪುರ, ವಿಭೂತಿಪುರ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಲಾಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಬೇಲಿ ಹಾಕುವುದರ ಮೇಲಿನ ವೆಚ್ಚ ಮತ್ತು ಅದರ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವವನ್ನು ನೋಡಬೇಕಿದೆ.

ಕೆಲವು ದುಷ್ಕರ್ಮಿಗಳು ಕಟ್ಟಡದ ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳನ್ನು ಸುರಿಯಲು ಸುಲಭದ ಮಾರ್ಗಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಕೆರೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನಂತರ ಸಾಕಷ್ಟು ಭದ್ರತಾಪಡೆಯನ್ನು ನಿಯೋಜಿಸಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

5.8 ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳು ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿವೆ. ಆದರೆ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಬದಲು ಅವುಗಳು ಕೃತಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಿವೆ. ಪಿಸಿಸಿಎಫ್ ಅವರ ಸೂಚನೆಯಂತೆ (ಜುಲೈ 2008) ಜೌಗುಭೂಮಿಯ ರಚನೆಯು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾ 25ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆಯಿರಬಾರದು.

14³⁵ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಜೌಗು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲಾಗಿದ್ದನ್ನು ಮತ್ತು ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳ ಜೌಗು ಭೂಮಿಗಳ ಪ್ರದೇಶವು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಪೇಕ್ಷಿತ ಕನಿಷ್ಠ ಶೇಕಡಾ 25ಕ್ಕಿಂತ ಬಹಳ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಜೌಗು ಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಎತ್ತರದ ಏರಿಯ ಒಳಗೆ ಒದಗಿಸಿದನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು, ಆದರೆ ಈ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ (ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಮತ್ತು ಅಟ್ಟೂರು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ) ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಚರಂಡಿಗಳನ್ನು ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಎತ್ತರದ ಏರಿಯ ಹೊರಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದು ಜೌಗು ಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶವು (ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ನೀರು ನಿಂತಿರುವ ಪ್ರದೇಶ) ವರ್ಷದ ಬಹುಕಾಲ ಒಣಗಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲೂ ಸಹ ಜೌಗುಭೂಮಿಯು ಒಣಗಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಜಲವಾಸಿ ಸಸ್ಯಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನು ಕೆರೆಗಳ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

ಜಲವಾಸಿ ಸಸ್ಯಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಪಕವಾಗಿದ್ದವು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ, ಜೌಗು ಭೂಮಿ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಹುಸ್ಥರದ ಇಳಿಜಾರು ವಿನ್ಯಾಸದ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಮುಂದಡ ಪ್ರದೇಶದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಕೆರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆಯ ಜೌಗುಭೂಮಿಯನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ತೋಧನೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದು

³⁵ ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ, ಅಟ್ಟೂರು, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನೆಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ, ವಿಭೂತಿಪುರ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015) ಮತ್ತು ಹಾಳಾದ ಏರಿಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಕ್ರಮ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಹರಿವಿನ ಮಟ್ಟಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲಾಗುವುದು ಎಂದು ತಿಳಿಸಿತು.

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗಾವರ ಕೆರೆಯು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಏಕಮಾತ್ರ ಕೆರೆಯಾಗಿದ್ದಿತು. ಆದರೆ, ಈ ಜೌಗುಭೂಮಿಯೂ ಸಹ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ನೀರಿನ ಗಂಟೆ ಹೂವುಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಕಟ್ಟಡಗಳ ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು.

ಶಿಫಾರಸು 10 : ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸುವಾಗ ನಿರ್ಮಿತ ಜೌಗು ಭೂಮಿಯ ಬದಲಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಬೇಕು.

5.9 ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಲೋಪದೋಷಗಳು

ಕೆರೆಯ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಗುಣಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೆರೆಯ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಅರಣ್ಯವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಕ್ರಮ. ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಕೆಳಕಂಡ ಲೋಪದೋಷಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿತು:

- ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರದ ಕೆರೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅವುಗಳ ಮೂಲಸ್ಥಿತಿಗೆ ತರಬೇಕೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸೂಚಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2010). ಆದರೆ, ಈ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಏಳು³⁶ ಪ್ರಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಯೇ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ನೆಡಲಾಗಿತ್ತು.
- ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಎರಡು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ, 2010-11ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಆ ನಂತರ 2013-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆತುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು. ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ಸಸ್ಯಗಳು ಬದುಕುಳಿಯದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಣ್ಯೀಕರಣದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಉದ್ದೇಶಿತ ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ.

ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಸಿಗಳ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ

ಬೇಲಿ ಹಾಕುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಅರಣ್ಯೀಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿದ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನು ನೆಡಲು ಈ ಕ್ರಮ ಅಗತ್ಯವಾಗಿತ್ತು.

³⁶ ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಅಟ್ಟೂರು, ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ, ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಕೋಗಿಲು ಮತ್ತು ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ

ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ, ಕೆರೆಗಳ ಹೊಳೆತುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಎತ್ತರದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಸಸಿಗಳು ನಾಶವಾದವು. ಇದು ಅರಣ್ಯೇಕರಣ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭರಿಸಿದ ವೆಚ್ಚವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಮರಗಳನ್ನು ಮನಸೋಇಚ್ಛೆ ಕಡಿಯಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು.

ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದಿರುವುದು

5.10 ಪರಿಣಾಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ

ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವು ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ಕೊರತೆಗಳ ಒಳನೋಟವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಗಮನಿಸಿದ ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಲು ಅವಶ್ಯಕ ಪರಿಹಾರಾತ್ಮಕ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಹ ಅದು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ನಂತರ ಯಾವುದೇ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಪರಿಣಾಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನು ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಅಂತರ್ಜಲ ಮಟ್ಟ, ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ, ಜೌಗುಭೂಮಿಗೆ, ಪ್ರಮುಖ ಕಲ್ಲಿನ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ, ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ, ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಜಲಚರ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗಿರುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಮೊದಲು ಮತ್ತು ನಂತರ ಕೆರೆಗಳ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿರುವ ಮನುಷ್ಯರ ಆರೋಗ್ಯ, ಇವುಗಳ ಮೇಲಿನ ಪರಿಣಾಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನವನ್ನೂ ಸಹ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾನವ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲೆ ಕೆರೆಗಳ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪರಿಣಾಮದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಹೊಣೆಗಾರನಾಗಿತ್ತೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಮತ್ತು ನಂತರ ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ, ವಾತಾವರಣದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕೆಡುವುದರಿಂದ ಏಕಾಏಕಿ ರೋಗಗಳು ಉಲ್ಬಣಿಸುವುದನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ನಾಗರಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿರುವ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಹೊಣೆಗಾರನಾಗಿತ್ತು.

ಅಧ್ಯಾಯ - VI

ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ

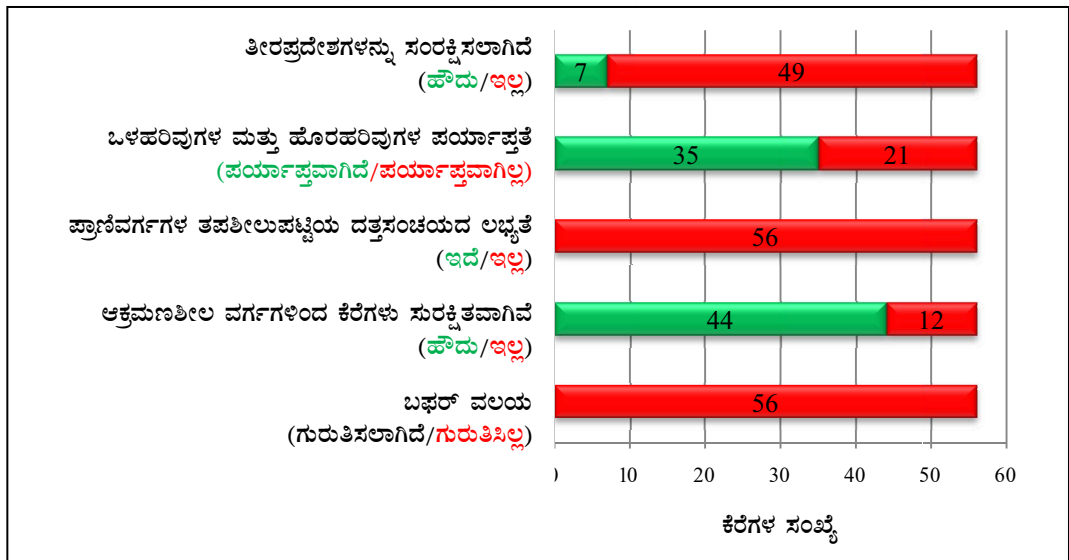
6 ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳು

ಕೆರೆಗಳು ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಜಲಚರವಾಸಿಗಳಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳು ಜಲಧಾರಿಗಳನ್ನು³⁷ ಹಾಗೂ ಜಲವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಪುನರ್‌ಶಕ್ತಿ ತುಂಬುವ ಮೂಲಕ ಜೀವಾಧಾರಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಾಗಿ ಸಹ ವರ್ತಿಸುತ್ತವೆ. ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳು ಭೂಮಿಯ ಹಾಗೂ ಜಲಜೀವಿ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪರಿವರ್ತನೀಯ ಭೂಮಿಗಳಾಗಿದ್ದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಅಥವಾ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ನೀರು ಆಳವಲ್ಲದ ನೀರಿನಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಿವಿಧ ಜಾತಿಗಳ ಜೀವನಾಧಾರಕ್ಕೆ ಜೌಗುಭೂಮಿಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೆರೆಯ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಲು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ತೀರಗಳನ್ನು ನಯವಾದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ಹೊರವಲಯದ ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾನವಜನ್ಯ ಅಡಚಣೆಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಸ್ಥಳೀಯ ಮರಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೆರೆಗೆ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತವೆ.

ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಚಿತ್ರ-7ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ:

ಚಿತ್ರ-7 : ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ವಿಷಯಗಳು

ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ:

6.1 ಕೆರೆಯ ತೀರಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸದಿರುವುದು

ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಸೂತ್ರಗಳ ಅನ್ವಯ ತೀರಪ್ರದೇಶಗಳ ನಯವಾದ ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸೂಕ್ತ

³⁷ ಜಲಧಾರಿ ಎಂದರೆ ನೀರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಪ್ರವೇಶಸಾಧ್ಯ ಕಲ್ಲಿನ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿನ ಪದರ ಅಥವಾ ನೀರಿನ ಬಾವಿಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ತೆಗೆಯಬಹುದಾದ ಅಸಂಯೋಜಿತ ವಸ್ತುಗಳು (ಜಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಮರಳು)

ಜಾತಿಯ ಸಸ್ಯವರ್ಗದಿಂದ (ಮೈಕ್ರೋಫೈಟ್) ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿಸಬೇಕು. ತೀರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಇಳಿಜಾರುಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯು ಆದೇಶಿಸಿತ್ತು (ಮಾರ್ಚ್ 2008).

ಆದರೆ, ತೀರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಇಳಿಜಾರುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಬದಲು ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 20³⁸ ಕೆರೆಗಳ ಅಂದಾಜುಗಳು ಮತ್ತು ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಗಳೂ ಸಹ ಆಳವಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸುವ ಮತ್ತು ಎತ್ತರದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲ್ತರದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದವು ಎಂಬುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಇದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹಾ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಎತ್ತರದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯನ್ನು ಕೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲು, ತೋಡಿದ ಮಣ್ಣನ್ನು ಬಳಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಗುಂಡಿ ತೆಗೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ್ದು ತೀರಪ್ರದೇಶದ ನಯವಾದ ಇಳಿಜಾರುಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದ ಆಳಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿಸಂಕುಲಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಏರಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಗುಂಡಿ ತೆಗೆದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು

ನಗರೀಕರಣದಿಂದ ತೀರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದೇಶ ಲಭ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಉತ್ತರಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಏಕೆಂದರೆ ಸೂಚನೆಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಎತ್ತರದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ತೀರ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹಾಗಾಗಿ ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಜಲಚರ ಜೀವನವನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

6.2 ಕೆರೆಗಳ ಒಳಹರಿವುಗಳ ಮತ್ತು ಹೊರಹರಿವುಗಳ ಕೊರತೆ

ಮಳೆನೀರಿನ ಚರಂಡಿಗಳು (ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳು) ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಒಳಹರಿವು ಮತ್ತು ಹೊರಹರಿವುಗಳಾಗಿವೆ. ಕೆರೆಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಅವುಗಳು ಜೀವಸಾಧಕಗಳಾಗಿವೆ ಹಾಗೂ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಪಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಐದು³⁹ ಕೆರೆಗಳು ಒಳಹರಿವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ, ಎರಡು⁴⁰ ಕೆರೆಗಳ

³⁸ ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ, ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಅಟ್ಟೂರು, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕಸವನಹಳ್ಳಿ, ಕೋಗಿಲು, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ, ವೆಂಕಟೇಶಪುರ, ವಿಭೂತಿಪುರ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

³⁹ ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ, ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ಹೆಗ್ಗೇರಿ, ಮಹಾದೇವಪುರ ಮತ್ತು ವೆಂಕಟೇಶಪುರ

⁴⁰ ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ ಮತ್ತು ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ

ಒಳಹರಿವುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು, ಮತ್ತು ಎಂಟು⁴¹ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಹರಿವುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆರೆಗಳ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ 14⁴² ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ, ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಚರಂಡಿಗಳು ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿದ್ದವು/ಮಾರ್ಗಾಂತರಣಗೊಂಡಿದ್ದವು ಎಂದು ದಾಖಲೆಗಳಿಂದ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ ರಾಜ ಕಾಲುವೆಗಳಿಂದ ಅಡೆತಡೆಯಿಲ್ಲದ ಒಳಹರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮಳೆ ನೀರಿನ ಚರಂಡಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹೊರಹರಿವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 56 ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ 16⁴³ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಹರಿವುಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಕುಗ್ಗಿವೆ ಅಥವಾ ಒಣಗಿಹೋಗಿವೆ.

ಒಳಹರಿವು ಮತ್ತು ಹೊರಹರಿವುಗಳನ್ನು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಮುಳುಗಡೆಯಾದ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆ ಇರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ನಂತರ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 14 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಅಥವಾ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬ ವಾಸ್ತವಾಂಶಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು.

ಶಿಫಾರಸು 11 : ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಅಧಿಕ ನೀರು ಹೊರಹೋಗಲು ಸಂಬಂಧಿತ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಡನೆ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳಹರಿವುಗಳು ಮತ್ತು ಹೊರಹರಿವುಗಳು ಪರ್ಯಾಪ್ತವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

6.3 ಪ್ರಭೇದಗಳ ತಪಶೀಲುಪಟ್ಟಿಯ ಮೇಲಿನ ದತ್ತಾಂಶದ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ

ಕೆರೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಂಡ ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ನಂತರ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಭೇದ⁴⁴ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಕುಲದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆರೆಗಳ ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳ ದತ್ತಸಂಚಯವು ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ಆದರೆ, ದತ್ತಸಂಚಯವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಸರ್ಕಾರವು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು.

6.3.1 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳವೊಂದರ ನಿವಾಸಿಯಾಗಿರದ ಮತ್ತು ಹರಡುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯಿರುವ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಉಂಟು ಮಾಡಬಹುದೆಂದು ನಂಬಲಾದ ಸಸ್ಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಣಿಗಳ (ಪರಿಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಭೇದ) ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದವೆಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಬಹುದು.

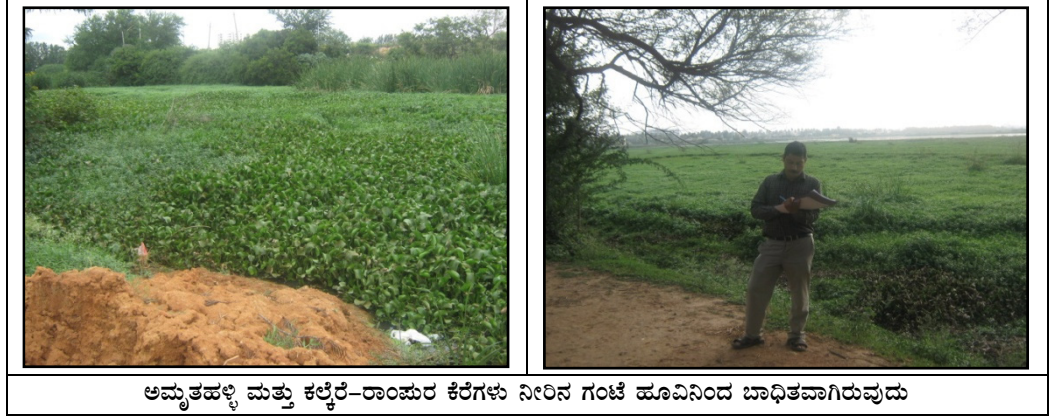
⁴¹ ಅಂಜ್ಲೇಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ, ಮಹಾದೇವಪುರ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಪುರ
⁴² ಅಟ್ಟೂರು, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೇನಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ, ಕಸವನಹಳ್ಳಿ, ಕೋಗಿಲು, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ವರ್ತೂರು ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ
⁴³ ಅಂಜ್ಲೇಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ, ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ, ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಹೆಗ್ಗೇರಿ, ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ, ಕೋಗಿಲು, ಮಹಾದೇವಪುರ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ಶಿವನಹಳ್ಳಿ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ, ವೆಂಕಟೇಶಪುರ ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಪುರ
⁴⁴ ಪ್ರಭೇದವೊಂದರ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಪಾತ್ರವು ಅದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಷಮ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ

ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ ನೀರಿನ ಗಂಟೆ ಹೂ ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಇಚ್ಛೋರ್ನಿಯಾ ಕ್ರಾಸಿಪ್ಸ್ ಎಂಬ ಆಕ್ರಮಣಶೀಲ ಸಸ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಪರಿಶೀಲಿಸಿತು. ಈ ತರಹದ ಸಸ್ಯವು ಎರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ತಾನೇ ದ್ವಿಗುಣವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಯಂತ್ರಿಸದಿದ್ದರೆ ಅದು ಜಲಚರ ಸಸ್ಯಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣವನ್ನು ತಡೆದು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಆಮ್ಲಜನಕದ ಕೊರತೆ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಮೀನು/ಆಮೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲುತ್ತದೆ. ನೀರಿನ ಗಂಟೆಹೂವಿನ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಪ್ರವೇಶದ ಕಾರಣದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ. ಮಾಲಿನ್ಯದ ವಿಪತ್ತನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸದಿದ್ದರೆ ನೀರಿನ ಗಂಟೆಹೂವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಪೋಕ್ಲಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಮೂರು⁴⁵ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ನೀರು ಹರಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ನೀರಿನ ಗಂಟೆಹೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವುದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ಗಮನಿಸಿತು. ಒಂಭತ್ತು⁴⁶ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಒಳಹರಿವು ಮತ್ತು ಹೊರಹರಿವುಗಳ ಬಳಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ 10⁴⁷ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ₹9.83 ಲಕ್ಷವನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.

ನೀರಿನ ಮೂಲವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣದಿಂದ ನೀರಿನ ಗಂಟೆಹೂಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಂತಹ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುತ್ತದೆ ಎಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು (ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ) ತಿಳಿಸಿತು (ಮಾರ್ಚ್ 2015). ನೀರಿನ ಗಂಟೆಹೂವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನಿಂದ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಈ ಉತ್ತರವು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಿಹಾರವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಕೇವಲ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರಿನ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಅಮೃತಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ ಕೆರೆಗಳು ನೀರಿನ ಗಂಟೆ ಹೂವಿನಿಂದ ಬಾಧಿತವಾಗಿರುವುದು

6.3.2 ಮೀನುಗಳ ಹಾನಿಕಾರಕ ಮತ್ತು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯ ಹೊಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಸಂತತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಸ್ಥಳೀಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಪಾಲನೆ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯ ಮೀನುಗಳ ಉಳಿವಿಗೆ ಹಾನಿಕಾರಕವಾಗುವ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಮೀನುಗಳ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಸಾಕುವುದರ ಬಗ್ಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಅರಿವಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೈಸೂರಿನ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಸಹಾಯಕ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಮೈಸೂರಿನ ದಳವಾಯಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಆಫ್ರಿಕನ್ ಕ್ಯಾಟ್‌ಫಿಶ್ ತಳಿಯನ್ನು ಸಾಕಬಾರದೆಂದು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಿದ್ದರು (ಜುಲೈ 2014). ಆದರೆ, ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ

⁴⁵ ಅಮೃತಹಳ್ಳಿ, ಗರುಡಾಚಾರ್‌ಪಾಳ್ಯ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ

⁴⁶ ಅಮೃತಹಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳಂದೂರು, ಗರುಡಾಚಾರ್ ಪಾಳ್ಯ, ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ, ಕೆಂಪೆರೆ, ಕೋಳಿಕೆರೆ, ಉನ್ನಲ್, ವರ್ತೂರು ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

⁴⁷ ಅಂಜ್ಜೇಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಅಟ್ಟೂರು, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ, ಕಸನವಹಳ್ಳಿ, ಕೋಗಿಲು, ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ

ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ದಂಡ ನಿಬಂಧನೆಗಳು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಜಾರಿಯಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಕ್ಯಾಟ್‌ಫಿಶ್ ಅನ್ನು ಸಾಕುವುದು ಮುಂದುವರೆದಿತ್ತು. ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನಿನ ಈ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದವು ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಕೆರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮೀನುಗಳನ್ನು ದ್ವಂಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕೆರೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯು⁴⁸ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ತಿಳಿಸಿತು

6.4 ಕೆರೆಗಳ ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು

ಕೆರೆಯ ಗಡಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ 30 ಮೀಟರ್‌ಗಳಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲದ ವಿಸ್ತಾರದ ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ರಚಿಸುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು⁴⁹ ಹೊರಡಿಸಿತ್ತು. ಬಫರ್ ವಲಯವು ಜಲಮೂಲದ ಪರಿಧಿಯ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ನೈಸರ್ಗಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಸ್ಯವರ್ಗವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ; ಕೆಸರು ಹಾಗೂ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ಪರಿವರ್ತನೆ; ಲೋಹ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ಮಾಲಿನ್ಯಕಾರಕಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು; ಒಳವ್ಯಾಪಿಸುವಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಮಳೆನೀರು ಹರಿದುಹೋಗುವುದನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವುದು; ನೀರಿನ ತಾಪಮಾನವನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವುದು, ಸುಲಭ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದ, ಬೆಳಕು, ತಾಪಮಾನ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ತೀಕ್ಷ್ಣ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತರುವ ಮೂಲಕ ಮಾನವನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಇಳಿಮುಖಗೊಳಿಸುವುದು; ಮತ್ತು ಆಂತರಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿ ಸಸ್ಯವರ್ಗದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಲಕ್ಷಣ ಪ್ರಭೇದಗಳ (ನೀರಿನ ಗಂಟೆಹೂವಿನಂತಹ) ದಾಳಿಗೆ ತಡೆಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬಫರ್ ವಲಯವು ಮನರಂಜನಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಜಾಗ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಒತ್ತುವರಿಗಳಿಗೆ ತಡೆ ಒಡ್ಡುತ್ತದೆ.

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಯಾವುದೇ ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ಅಥವಾ ನಿರ್ಮಾಣ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕೊಳೆಗೇರಿಗಳಿಂದ, ರಸ್ತೆಗಳ ಮತ್ತು ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಗಳ ರಚನೆಯಿಂದ, ಕಟ್ಟಡಗಳು/ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ, ಶಾಲೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯಿಂದ, ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಸತಿಗೃಹಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಧಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಎಲ್ಲ 34 ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಫರ್‌ವಲಯದ ಸಂಭಾವ್ಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ದೃಷ್ಟಾಂತ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧ-9ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ವಿಭಾಗವು ಕಟ್ಟಡ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಮಂಜೂರು ಮಾಡುವಾಗ ಬಫರ್ ವಲಯದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಿಲ್ಲ, ಹೀಗಾಗಿ ಅದು ಬಫರ್ ವಲಯದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು. ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಮೇಲಿನ ಎರಡೂ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಫರ್ ವಲಯದ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಹ ಭೂಅಭಿವೃದ್ಧಿದಾರರಿಂದ ಬಫರ್ ವಲಯದ ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದವು ಹಾಗೂ ಅವು ಬಫರ್ ವಲಯದ ರಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದವು. 30 ಮೀಟರ್‌ಗಳ ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಯ ನಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಅನುಮೋದಿಸಲಾಯಿತು ಎಂದು ಟೌನ್ ಪ್ಲಾನಿಂಗ್ ಸದಸ್ಯರು (ಬಿಡಿಎ) ತಿಳಿಸಿದರು (ನವೆಂಬರ್ 2014). ಆದರೆ, ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ನಾಲ್ಕು ಕೆರೆಗಳ⁵⁰ ಬಫರ್ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ/ಬಿಡಿಎ ಬಡಾವಣೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

⁴⁸ ಎಮ್‌ಪಿಎಸ್‌ಎಮ್‌ಎಎಸ್

⁴⁹ ಮಾರ್ಚ್ 2008ರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2008ರ ಒಪ್ಪಂದದಲ್ಲಿ

⁵⁰ ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ, ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ

ಭಾಗ IV

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ
ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ಅಧ್ಯಾಯ-VII

ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು

ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರೆ ನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿನ ಯೋಜಿತವಲ್ಲದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ನಗರೀಕರಣವು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಸತಿ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಬಡಾವಣೆಗಳ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅದು ಜಲಪರಿಧಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿ ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವುದನ್ನು ಅಧಿಕಗೊಳಿಸಿತು. ಈ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಇತರೆ ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯಿಂದ ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ ಸಾರಾಂಶವನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಇಂದಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

1. ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ

ಈ ಕೆರೆಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೋರಮಂಗಲ-ಚಳ್ಳುಘಟ್ಟ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕೆರೆಯಾಗಿದ್ದು (919 ಎಕರೆಗಳು) ವರ್ತಮಾನ ಕೆರೆ ಸರಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಈ ಕೆರೆಯು ಬಿಡಿಎಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕಣಿವೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾಗುವ ಅಂದಾಜು 400 ಎಮ್‌ಎಲ್‌ಡಿಯಷ್ಟು ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆಗೆ ಬಿಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

- ❖ ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸಿಯ ಉಪಗ್ರಹ ನಕ್ಷೆಯ (2011) ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶವು ಕೇವಲ 597 ಎಕರೆಗಳಾಗಿದ್ದಿತು. ಹೀಗಾಗಿ, ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ದಾಖಲೆಗಳ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದ್ದಿತು.
- ❖ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸದಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ₹3.31 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಅಂತಿಕವಾಗಿ ಬೇಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಕೆಂಪಾಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆನೀರಿನ ಚರಂಡಿಯ ವೈಪನ್ನು ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಅದು ಒತ್ತುವರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿನ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು 'ಇ' ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿತ್ತು. ಕೆಟ್ಟ ವಾಸನೆಯ ಮತ್ತು ನೊರೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಲಿನವಾದ ನೀರು ಕೆರೆಕೋಡಿಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಯು ನೀರಿನ ಗಂಟೆಹೂಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಇದು ನೀರು ಮಲಿನಗೊಳ್ಳುವುದರಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತ್ತು.

2. ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ ಕೆರೆ

ಈ ಕೆರೆಯು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪೂರ್ವಭಾಗದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- ❖ 2006ರ ಸಮೀಕ್ಷಾ ನಕ್ಷೆಯು 5 ಎಕರೆ 0.25 ಗುಂಟಿಯು⁵¹ ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿತ್ತು. ಕೆರೆಯ ಗಡಿ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗೆ ಕೋಡಿಯಿರಲಿಲ್ಲ.
- ❖ ಕೆರೆ ಅಂಗಳವು ನಿರ್ಮಾಣ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
- ❖ ವಸತಿ ಸಮುಚ್ಚಯವೊಂದು ಮನೆಗಳಿಂದ ಉತ್ಪತ್ತಿಯಾದ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಿಸದೇ ನೇರವಾಗಿ ಕೆರೆಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಲಿನ್ಯವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು.
- ❖ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಾಯುವ್ಯ ಒಳಹರಿವಿನ ಹತ್ತಿರ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಹಲವಾರು ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸತಿ ಮನೆಗಳು ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿದ್ದವು. ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.
- ❖ ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು 2009-14ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.

		
ಕೆರೆ ಏರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಓರ್ವ ಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಡ್ರೈವರ್	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣದ ನಿರ್ಮಾಣ	ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸಮುಚ್ಚಯವು ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಗೆ ಬಿಡುತ್ತಿರುವುದು

3. ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ

ಈ ಕೆರೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು (ಪೂರ್ವ) ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಿಡಿಎಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- ❖ 2006ರ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಂತೆ, ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ 10 ಎಕರೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು. ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳಿಂದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಒತ್ತುವರಿಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
- ❖ ಮುಲ್ಲೂರು ಗ್ರಾಮದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಸರ್ವೆನಂಬರ್ 63 ಕೆರೆಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಗ್ರಾಮದ ನಕ್ಷೆ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ದಾಖಲೆಗಳು ತಿಳಿಯಪಡಿಸಿದವು. ಆದರೆ, ಇದನ್ನು ಈಗ ಖಾಸಗಿ ಭೂಮಿಯೆಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಮೀಕ್ಷಾ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ (2010) ತೋರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಕೆರೆ ಅಂಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಮರಗಳನ್ನು ನೆಟ್ಟಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕೆರೆಯನ್ನು ಒಂದು ಸ್ವಚ್ಛ ನೀರಿನ ಮೂಲವನ್ನಾಗಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಅಥವಾ ಬಿಡಿಎ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ.
- ❖ ಕೆರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಳಹರಿವು ಮಾರ್ಗಗಳಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರದೇಶ ಒಣಗಿಹೋಗಿತ್ತು.

⁵¹ ಗುಂಟೆ ಎಂದರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಅಳತೆಯ ಘಟಕ, 40 ಗುಂಟೆಗಳು ಒಂದು ಎಕರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

- ❖ ಕೆರೆಯು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಮಾಣ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ಮಲಿನಗೊಂಡಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

4. ವೆಂಗಯ್ಯನಕೆರೆ

ವೆಂಗಯ್ಯನಕೆರೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು (ಪೂರ್ವ) ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 64.89 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿದೆ. ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು 2002-03ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೆರೆಯನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೆ/ಪಾರ್.ಸಿ. ಅವರಿಗೆ 2005ರಿಂದ 15 ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಗೆ ಗುತ್ತಿಗೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.

- ❖ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ಗುತ್ತಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿ ಮೋಟಾರ್ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಕೆರೆಯನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರ್ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಬಳಸದಿರುವಂತೆ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ ಸೂಚನೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).
- ❖ ಕೆರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರು-ಕೋಲಾರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆಯ ಪೂರ್ವ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೆದ್ದಾರಿಯ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಬಳಸಲು ಅನುಮತಿ ನೀಡಿದೆ ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015). ಉತ್ತರವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಏಕೆಂದರೆ ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ಹಾದುಹೋಗಿರುವ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಕಂಬಗಳ ಮತ್ತು ಹಾಸುಗಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಇದು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದ ನಿರ್ದೇಶನಗಳ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯ ಒಳಚರಂಡಿ ಪೈಪು ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸದ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಬೆರೆತು ಕೆರೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆರೆಯ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿ, ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ನೀರು ಕೆರೆಯನ್ನು ಸೇರಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೊಳವೆಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹಾಕಲು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಗೆ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).
- ❖ ಕಾಲುದಾರಿ ಮೇಲುಸೇತುವೆಯೊಂದು (ತಂಬುಚಿಟ್ಟಿಪಾಳ್ಯದ ರಸ್ತೆಯ ಹತ್ತಿರ) ಹಾನಿಗೊಳಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಕೆರೆಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಲುದಾರಿ ಮೇಲುಸೇತುವೆಯನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).

		
ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯವಿರುವ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶ	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರ್ ಬೋಟ್‌ಗಳು	ಎಸ್‌ಟಿಪಿಯಿಂದ ಕೊಳಚೆ ನೀರನ್ನು ತರುತ್ತಿರುವ ಒಳಹರಿವು ಮಾರ್ಗ

5. ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆ

ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆಯು ಯಲ್ಲಮಲ್ಲಪ್ಪಚೆಟ್ಟಿ ಕೆರೆ ಸರಣಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- ❖ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಸತಿಗೃಹಗಳನ್ನು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗವನ್ನು ಕೊಳೆಗೇರಿ ನಿವಾಸಿಗಳು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.
- ❖ ಕೈಗತ್ತಿಕೊಂಡ ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ (2010-13) ಮೇಲೆ ಭರಿಸಿದ ₹7.58 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವು, ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವರಿಸಿರುವಂತೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲಾಗಿತ್ತು.
  - ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೆರೆ ಏರಿಯನ್ನು ಸುಂದರಗೊಳಿಸುವುದು, ಮೊಗಸಾಲೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ರಾಂತಿಸ್ಥಳಗಳು ಮುಂತಾದ ಸುಂದರಗೊಳಿಸುವ ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಲಾಗಿತ್ತು.
  - ದೋಣಿ ಇಳಿಗಟ್ಟೆಯು ದೋಣಿಗಳಲ್ಲದೇ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
  - ನಿರ್ಮಿಸಿದ ದ್ವೀಪದಲ್ಲಿ ಸಸ್ಯಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.
  - ಕೆರೆ ಅಂಗಳದ ಆಟದ ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಏಳು ಆಟದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ₹36.80 ಲಕ್ಷವನ್ನು ಪಾವತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದ್ದರೂ ಸಹ ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕು ಆಟದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಇದು ₹15.76 ಲಕ್ಷ ಅಧಿಕ ಪಾವತಿಯಲ್ಲಿ ಪರಿಣಮಿಸಿತು.

		
ಸಸ್ಯಗಳಿಲ್ಲದ ದ್ವೀಪ	ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳ ಆಟದ ಪ್ರದೇಶ	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವಸತಿಗಳು

6. ರಾಚೀನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ

ರಾಚೀನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯು ಬಿಡಿಎಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸುಮಾರು ₹14 ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಭರಿಸಿ ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಆ ನಂತರ ಕೆರೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಹಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

- ❖ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸದೇ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಎ ಒಂದು ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಯನ್ನು ರಚಿಸಿತ್ತು. ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಅದು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿ ಕೆರೆಯ 11 ಎಕರೆಗಳನ್ನು ಉದ್ಯಾನವನದ ರಚನೆಗಾಗಿ ಅಕ್ರಮವಾಗಿ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಿತ್ತು.
- ❖ ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹತ್ತಿರದ ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ರಸ್ತೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಹಲವು ಕಡೆ ಬೇಲಿಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯಲಾಗಿತ್ತು.
- ❖ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಯೂ ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎನಿಂದ ಅನುಮೋದನೆ ಪಡೆದು ನೀರು ಹರಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಒಳಚರಂಡಿ ಜಾಲವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿತ್ತು.
- ❖ ಒಳಹರಿವನ್ನು ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಕಾಲುವೆಗಳಿಗೆ ಜೋಡಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಜಕ್ಕೂರಿನಿಂದ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಾದ ನೀರು ಕೆರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಜೌಗುಭೂಮಿಯು ಒಣಗಿಹೋಗಿತ್ತು.

		
ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯ ಚರಂಡಿ ಛೇಂಬರ್ ನೀರು ಹರಡಿದ ಪ್ರದೇಶದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವುದು	ಯಾವುದೇ ಹರಿವಿಲ್ಲದ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಕೋಡಿ	ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಜೌಗುಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿಲ್ಲದಿರುವುದು

7. ನಾಗಾವರ ಕೆರೆ

ನಾಗಾವರ ಕೆರೆಯು ಬೆಂಗಳೂರು (ಪೂರ್ವ) ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಹೊರ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಕೆರೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆಯನ್ನು 2002-03ರಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿತ್ತು. ಕೆರೆಯನ್ನು ಗುತ್ತಿಗೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮೆ.ಉಂಬಿನಿ ಗಾರ್ಡನ್ಸ್ ಅವರಿಗೆ 2004ರಲ್ಲಿ ನೀಡಲಾಗಿತ್ತು.

- ❖ ಕೆರೆಯ ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಮುಂದೆ ಬರುವ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಬಿಬಿಎಂಪಿ ಮತ್ತು ಬಿಡಿಎಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015). ಮುಂದುವರೆದು, ಬಿಬಿಎಂಪಿಯು ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್‌ನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದು, ಅದನ್ನು ನಾಗಾವರ ಕೆರೆಯ ಮಳೆ ನೀರಿನ ಚರಂಡಿಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಪೊಲೀಸ್ ದೂರನ್ನು ದಾಖಲಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ತಿಳಿಸಲಾಯಿತು.

- ❖ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರು ರೆಸ್ಟೋರೆಂಟ್‌ಗಳನ್ನು, ಪಾರ್ಟಿ ಹಾಲ್‌ಗಳನ್ನು, ಅಮ್ಮೂಸ್‌ಮೆಂಟ್ ಹಾಗೂ ವಾಟರ್ ಪಾರ್ಕ್‌ಗಳನ್ನು, ಮೋಟಾರ್ ಬೋಟ್‌ಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಮಲಿನಗೊಂಡಿತ್ತು. ಕೊಳಚೆ ನೀರಿನ ಪ್ರವೇಶದಿಂದ ಜೌಗುಭೂಮಿಯು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೀರಿನ ಗಂಟೆ ಹೂವಿನಿಂದ ಮತ್ತು ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಡ ಅವಶೇಷಗಳಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು. ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೆರೆಯ ಪರಿಸರೀಯ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು ಎಂದು ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ತಿಳಿಸಿತು (ಏಪ್ರಿಲ್ 2015).

		
ಮಳೆನೀರಿನ ಚರಂಡಿಯಿಂದ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಕಟ್ಟಡ ಅವಶೇಷಗಳಿರುವ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಕೆರೆಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿರುವುದು	ಬಫರ್ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವುದು	ಜೌಗುಭೂಮಿ ನೀರಿನ ಗಂಟೆ ಹೂ ಮತ್ತು ಕಳೆಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು

8. ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ

ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯು ಯಲ್ಲಮಲ್ಲಪ್ಪ ಚೆಟ್ಟಿ ಕೆರೆ ಸರಣಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಕೆರೆಯು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- ❖ ಮುಖ್ಯ ಏರಿಗೆ ಅಡ್ಡಲಾಗಿರುವ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಸತಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕೆರೆಯ ಏರಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಲು ರಸ್ತೆಯನ್ನಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು.
- ❖ ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಒಂದು ಸ್ಮಶಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು.
- ❖ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಳಹರಿವು ದೋಷಪೂರಿತವಾಗಿತ್ತು, ಏಕೆಂದರೆ ಒಳಹರಿವಿನ ಪ್ರವೇಶವು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಡಿಗಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದು, ಹೂಳು ಬಲೆ, ತಡೆಗೋಡೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ್ದ ಒಳಹರಿವು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರು ಕೆರೆಗೆ ಹರಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.
- ❖ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

		
ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿರುವುದು	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಸ್ಮಶಾನ	ಕೆರೆಯ ಒಳಹರಿವಿನ ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರವು ಕೋಡಿಗಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದುದು

9. ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ

ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯು ವರ್ತೂರು ಕೆರೆ ಸರಣಿಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- ❖ ಸರ್ಜಾಪುರ ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯು ಕೆರೆಯ ಏರಿಯ ಮೂಲಕ ಹಾದುಹೋಗುವುದರಿಂದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.
- ❖ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಬದಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಮಳೆನೀರು ಪೈಪ್‌ಲೈನ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಪೈಪ್‌ಲೈನ್‌ನ್ನು, ಮರಗಳನ್ನು ಕಡಿದು ನೀರು ಹರಡಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳಗೆ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕೆರೆಯ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಫರ್ ವಲಯವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘನೆ ಮಾಡಿ ವಸತಿ ಸಂಕೀರ್ಣವನ್ನಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತೆರೆದ ರಂಗಮಂದಿರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಕೆರೆಯ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು 'ಇ' ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿತ್ತು (ನವೆಂಬರ್ 2013) ಮತ್ತು ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಸ್ಸಾನಕ್ಕೆಂದು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದ್ದ 'ಬಿ' ವರ್ಗಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿತ್ತು.
- ❖ ಎಮ್‌ಪಿಎಸ್‌ಎಮ್‌ಎಎಸ್ ಎಂಬ ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೆರೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದೆ.

		
ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ತೆರೆದ ರಂಗಮಂದಿರ	ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಕೊಳವೆಪಂಕ್ತಿಯನ್ನು ಹಾಕಿರುವುದು	ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿ ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆ

10. ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ

ಕೌದೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಯು ರಾಮಮೂರ್ತಿನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ದೂರವಾಣಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಯ (ಐಟಿಐ) ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಕೆರೆಯು ಬಿಬಿಎಂಪಿಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- ❖ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಯನ್ನು ಐಟಿಐ ಕಾರ್ಖಾನೆಯು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿದೆ ಮತ್ತು ಕೆ.ಆರ್.ಪುರಂಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ರಸ್ತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕೆರೆಯು 55 ಎಕರೆ 05 ಗುಂಟೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹರಡಿದೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಾಲೇಜ್, ಕೊಳೆಗೆರೆ, ವಸತಿ ಬಡಾವಣೆಗಳು, ರಸ್ತೆ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಉಳಿದ 20 ಎಕರೆ 35 ಗುಂಟೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕೆರೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಳೆಯಿಂದ ತುಂಬಿತ್ತು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಕಾಲುದಾರಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು.

- ❖ ಹೂಳುಬಲೆಗಳು/ಕೆಸರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಒಳಹರಿವು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಕೊಳಚೆನೀರು ಮತ್ತು ಘನತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಜಕಾಲುವೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ವಸತಿಗಳಿಂದ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹರಿದು, ಕೆರೆಯನ್ನು ಮಲಿನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು.
- ❖ ಮಾಲಿನ್ಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

		
ಕಳೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಕಾಲುದಾರಿ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆ ಹಾಕಿರುವುದು	ಕೊಳಚೆನೀರು ಮತ್ತು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ರಾಜ ಕಾಲುವೆ	ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಹೂಳುಬಲೆಗಳು/ಕೆಸರಿನಿಂದಾಗಿ ನೀರು ಕೆರೆಯನ್ನು ಸೇರದಿರುವುದು

11. ಭೀಷ್ಮ ಕೆರೆ

103 ಎಕರೆ (41.70 ಹೆಕ್ಟೇರ್) ಪ್ರದೇಶದ ಭೀಷ್ಮ ಕೆರೆಯು ಗದಗ್-ಬೆಟಗೇರಿ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿನ ಏಕೈಕ ನೀರಿನ ಮೂಲವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆಯು ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖೆಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ.

- ❖ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಬಸವೇಶ್ವರರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನೀರನ್ನು ಕೆರೆಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲಾಗಿತ್ತು. ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವು, ಕೆಳಗಿನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಒಣಗಿಹೋಗಿತ್ತು.
- ❖ ಒಂದು ಒಳಹರಿವಿನಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತಿದ್ದ ಕೊಳಚೆ ನೀರು, ಕೆಳಗಿನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಕೆರೆಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹರಿಯದೇ ನಿಂತುಕೊಂಡಿತ್ತು.
- ❖ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಯಾವುದೇ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

	
ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವುದು	ವಿಗ್ರಹದ ಬಳಿಯ ಪ್ರದೇಶ ಒಣಗಿರುವುದು

12. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಕೆರೆ

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಕೆರೆಯು ಹಾವೇರಿ ಪಟ್ಟಣದ ಪ್ರಮುಖ ನೀರಿನ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು 13.70 ಎಕರೆಗಳಷ್ಟಿದೆ. ಕೆರೆಯು ಹಾವೇರಿ ಪುರಸಭೆಯ ಅಭಿರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. 2004-12 ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ₹2.64 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿ ಕೆರೆಯನ್ನು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು.

- ❖ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡದಿದ್ದರಿಂದ ಕೆರೆಯ ಪರಿಧಿ ಮತ್ತು ಏರಿಗಳು, ಕೆಳಗಿನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ, ಪೊದೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಕಳೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದವು.

- ❖ ತೆರೆದ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯು ಜಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಒಗೆದು ಕೆರೆಯನ್ನು ಮಲಿನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ಛಾಯಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ❖ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಮಾಲಿನ್ಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಮಂಡಳಿಯು ಈ ಕೆರೆಯ ನೀರನ್ನು 'ಡಿ' ಎಂದು ವರ್ಗೀಕರಿಸಿತ್ತು ಮತ್ತು ಇದು ಅಗತ್ಯವಿದ್ದ ಗುಣಮಟ್ಟ 'ಬಿ' ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅಧ್ಯಾಯ-VIII

ನಿರ್ಣಯ

‘ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ’ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಯು ದುರ್ಬಲ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು ಹಾಗೂ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮಗೆ ವಹಿಸಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿಭಾಯಿಸಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುವ ಸಮುದಾಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯೂ ಸಹ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ತಾಣದಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಮಾಹಿತಿಯು ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಕುಂದುಕೊರತೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು ಏಕಗವಾಕ್ಷಿ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಗಣನೀಯ ಅಧಿಕಾರವಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಕೇವಲ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಯಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಅಗತ್ಯ ಯೋಜನೆಯಿಲ್ಲದೇ ಮತ್ತು ಕೆರೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ ಕಾಮಗಾರಿಗಳಿಗೆ ಹೊಣೆಗಾರರಾದ ವಿವಿಧ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಯಾವುದೇ ಸಮಗ್ರ ವಿಧಾನವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆಸಲಾಯಿತೆಂದು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು. ವಿವಿಧ ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವಿನ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಅಸಮನ್ವಯತೆಯು ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಗುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರಿಪಡಿಸಲಾಗದ ಹಾನಿಯುಂಟು ಮಾಡಿತು. ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದವೇ ಹೊರತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇತನ ಮತ್ತು ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಮೇಲಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮತ್ತು ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಇಂದೀಕರಿಸುವುದು ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಅಗತ್ಯತೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಒತ್ತುವರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಪರ್ಯಾಪ್ತ ದತ್ತಸಂಚಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ಕೇವಲ ಅಂಶಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಒತ್ತುವರಿಗಳಲ್ಲದೇ, ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕಂದಾಯ ಇಲಾಖೆಯು ದಾನದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನೀಡಿತ್ತು.

ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಕೊಳಚೆನೀರಿನ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ತಡೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆರೆಗಳು ಮಲಿನವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದ್ದವು. ಕೊಳಚೆನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಕಲುಷಿತ ನೀರನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಥಾವರಗಳು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖವಲ್ಲದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಸರಿಯಾದ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಆದ್ಯತೀಕರಣವಿಲ್ಲದೇ ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗಿತ್ತು ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕ ಹೂಳೆತ್ತುವಿಕೆ, ಎತ್ತರದ ಉಂಗುರಾಕಾರದ ಏರಿಯ ರಚನೆ, ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಲ್ಲದ ಜೌಗುಭೂಮಿಯ ನಿರ್ಮಾಣ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಅವ್ಯವಸ್ಥಿತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಜಲಚರಗಳೊಂದಿಗೆ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಜೌಗುಭೂಮಿಯ ನಷ್ಟ, ಅಪಾಯಕಾರಿ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಹರಡುವಿಕೆ, ಹಲವಾರು ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬಫರ್ ವಲಯದ ಅನುಪಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತು ಜಲಚರ ಕಳೆ ಹಾಗೂ ಪಕ್ಷಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳ ನಾಶ, ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ನೋಡುವಂತೆ ಹಲವಾರು ಪುನಶ್ಚೇತನ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರೂ ಸಹ ಕೆರೆಗಳ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ.

ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಸಹ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಮಾನವ ಆರೋಗ್ಯ, ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಮತ್ತು ಅಂತರ್ಜಲದ ಮೇಲೆ ಅದರ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮದ ನಿರ್ಧರಣೆ ಮಾಡಿರಲಿಲ್ಲ.

ಕೊಳಚೆ ನೀರು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಮೂಲವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಪರಿಣಿತ್-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ 12 ಕೆರೆಗಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ತೋರಿಸಿದವು. ಅಲ್ಲದೆ, ಅನೇಕ ಒತ್ತುವರಿಗಳು ಸಹ ಮುಂದುವರೆದಿದ್ದವು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಗಡಿಗಳಿಗೆ ಹಾಕಿರುವ ಬೇಲಿಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಪುನಶ್ಚೇತನಕ್ಕಿಂತ ಮನರಂಜನಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಈ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ ಕಾಮಗಾರಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಹೀಗೆ, ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸಲು ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ಪರಿಸರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ತೊಡಗಿಕೊಂಡಿರುವ ವಿವಿಧ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಉರ್ಜಿತವಾಗುವಂತಹ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ನಾವು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯದ ಪೀಳಿಗೆಯ ಲಾಭಕ್ಕಾಗಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು, ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಮತ್ತು ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಬೆಂಗಳೂರು
ದಿನಾಂಕ

(ಸುಭಾಷಿನಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸನ್)
ಪ್ರಧಾನ ಮಹಾಲೇಖಾಪಾಲರು
(ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ವಲಯ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ)

ಮೇಲರುಜು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ

ನವದೆಹಲಿ
ದಿನಾಂಕ

(ಶಶಿ ಕಾಂತ್ ಶರ್ಮ)
ಭಾರತದ ಲೆಕ್ಕನಿಯಂತ್ರಕರು ಮತ್ತು ಮಹಾಲೇಖಪರಿಶೋಧಕರು

ಅನುಬಂಧಗಳು

ಅನುಬಂಧ-1
ತಮ್ಮ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಕೆರೆಗಳು
(ಉಲ್ಲೇಖ : ಕಂಡಿಕೆ-1/ಪುಟ-1)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆಯ ಹೆಸರು	ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿರುವುದು
1	ಮಾರೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಮಾರೇನಹಳ್ಳಿ
2	ಸಾರಕ್ಕಿ ಅಗ್ರಹಾರ ಕೆರೆ/ದೊರೆಸಾನಿಪಾಳ್ಯ	ಚಿಪಿ ನಗರ 4ನೇ ಹಂತ
3	ಚಿನ್ನಾಗರ ಕೆರೆ	ಈಜಿಪುರ
4	ಚಳ್ಳಘಟ್ಟ ಕೆರೆ	ಕರ್ನಾಟಕ ಗಾಲ್ಫ್ ಕ್ಲಬ್
5	ದೊಮ್ಮಲೂರು ಕೆರೆ	ದೊಮ್ಮಲೂರು ಎರಡನೇ ಘಟ್ಟ
6	ಸಿದ್ದಾಪುರ ಕೆರೆ	ಸಿದ್ದಾಪುರ/ಜಯನಗರ 1ನೇ ಬ್ಲಾಕ್
7	ಗೆದ್ದಲಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಆರ್‌ಎಮ್‌ವಿ 2ನೇ ಘಟ್ಟ, 1ನೇ ಬ್ಲಾಕ್
8	ನಾಗಶೆಟ್ಟಿಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಆರ್‌ಎಮ್‌ವಿ 2ನೇ ಘಟ್ಟ, 2ನೇ ಬ್ಲಾಕ್
9	ಕದಿರೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಬನಶಂಕರಿ 2ನೇ ಘಟ್ಟ
10	ತ್ಯಾಗರಾಜನಗರ ಕೆರೆ	ತ್ಯಾಗರಾಜನಗರ
11	ತುಮಕೂರು ಕೆರೆ	ಮೈಸೂರು ಲ್ಯಾಂಪ್ಸ್
12	ರಾಮಶೆಟ್ಟಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ	ಮಿಲ್ಕೆ ಕಾಲೋನಿ (ಆಟದ ಮೈದಾನ)
13	ಅಗಸನ ಕೆರೆ	ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿ ಉದ್ಯಾನವನ
14	ಕೇತಮಾರನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ರಾಜಾಜಿನಗರ (ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀಪುರಂ)
15	ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ ಕೆರೆ	ಮಿನರ್ವ ಮಿಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ತೆರದ ಮೈದಾನ
16	ಜಕ್ಕರಾಯ ಕೆರೆ	ಕೃಷ್ಣ ಫ್ಲೋರ್‌ಮಿಲ್
17	ಧರ್ಮಾಂಬುಡಿ ಕೆರೆ	ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣ
18	ಅಗ್ರಹಾರ ಹೊಸಕೆರೆ	ಚೆಲುವಾದಿಪಾಳ್ಯ
19	ಕಲಾಸಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ	ಕಲಾಸಿಪಾಳ್ಯ
20	ಸಂಪಂಗಿ ಕೆರೆ	ಕಂಠೀರವ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ
21	ಶೂಲೆ ಕೆರೆ	ಅಶೋಕನಗರ, ಫುಟ್‌ಬಾಲ್ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ
22	ಅಕ್ಕಿತಿಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಸಾಯಿ ಹಾಕಿ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ
23	ಸುಂಕಲ್ ಕೆರೆ	ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಟಿಸಿ ಕ್ಷೇತ್ರೀಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ
24	ಕೋರಮಂಗಲ ಕೆರೆ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೈನು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ
25	ಕೋಡಿಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಹೊಸ ತಿಪ್ಪಸಂದ್ರ/ಸರ್ಕಾರಿ ಕಟ್ಟಡಗಳು
26	ಹೊಸಕೆರೆ	ವಸತಿ/ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟಾಕ್‌ಯಾರ್ಡ್
27	ಸೊನ್ನೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಆಪ್ಸಿನ್ ಟೌನ್ (ಆರ್‌ಇಎಸ್ ಕಾಲೋನಿ)
28	ಗೋಕುಲ ಕೆರೆ	ಮತ್ತೀಕೆರೆ
29	ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯಪುರ ಕೆರೆ	ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯಪುರ (ಚಾಲಹಳ್ಳಿ ಪೂರ್ವ)
30	ಕಾಡುಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಕಾಡುಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ
31	ಹೆಣ್ಣೂರು ಕೆರೆ	ನಾಗಾವರ (ಹೆಚ್‌ಬಿಆರ್ ಬಡಾವಣೆ)
32	ಬಾಣಸವಾಡಿ ಕೆರೆ	ಸುಬ್ಬಯ್ಯನಪಾಳ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ
33	ಚೆನ್ನಸಂದ್ರ ಕೆರೆ	ಪುಲ್ಲಾ ರೆಡ್ಡಿ ಬಡಾವಣೆ
34	ವಿಜೇನಪುರ ಕೆರೆ (ಕೊಟ್ಟೂರು)	ರಾಜಾರಾಜೇಶ್ವರಿ ಬಡಾವಣೆ
35	ಮುರುಘೇಶ್‌ಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ	ಮುರುಘೇಶ್‌ಪಾಳ್ಯ
36	ಪರಂಗಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ	ಹೆಚ್‌ಎಸ್‌ಆರ್ ಬಡಾವಣೆ
37	ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ	ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ (ತೆರದ ಮೈದಾನ)
38	ಟಿಂಬರ್‌ಯಾರ್ಡ್ ಕೆರೆ	ಟಿಂಬರ್‌ಯಾರ್ಡ್ ಬಡಾವಣೆ
39	ಗಂಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಗಂಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ
40	ವಿಜಯನಗರ ಕಾರ್ಡ್ ರಸ್ತೆ ಕೆರೆ	ವಿಜಯನಗರ
41	ಒಡ್ಡರಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ	ರಾಜಾಜಿನಗರ (ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶ)
42	ಸಾಣೆಗುರುವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಶಿವನಹಳ್ಳಿ (ಆಟದ ಮೈದಾನ)
43	ಕುರುಬರಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಬಸವೇಶ್ವರನಗರ

ಆಧಾರ : ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲು ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಕರ್ನಾಟಕ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯವು ರಚಿಸಿದ ಸಮಿತಿಯ ವರದಿಯ ಅನುಬಂಧ XII

ಅನುಬಂಧ-2

ಶ್ರೀ ಎನ್.ಲಕ್ಷ್ಮಣ್‌ರಾವ್ ಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಶಿಫಾರಸುಗಳು
(ಉಲ್ಲೇಖ : ಕಂಡಿಕೆ-1/ಪುಟ-1)

- ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡಬಾರದು ಆದರೆ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳಾಗಿ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
- ಈ ಕೆರೆಗಳು ಕೊಳಚೆನೀರು ಅಥವಾ ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯದಿಂದ ಮಲಿನಗೊಳ್ಳದಿರುವುದನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
- ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತುಂಬುವುದನ್ನು ತಡೆಯಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮರಗಳನ್ನು ನೆಡುವುದರಿಂದ ತೀರ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಈಗಾಗಲೇ ಹಾಳಾಗಿರುವ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿವೇಶನಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸದೇ ಮರಗಳ ಉದ್ಯಾನವನಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.
- ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಬೇಕು ಮತ್ತು ಜಲಚರ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು.
- ಬಿಡಿಎ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಪಾಲಿಕೆ/ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆ, ಇವುಗಳು ತಕ್ಷಣವೇ ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಬೇಕು.
- ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಶಿಫಾರಸುಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ನಿಯತಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಸಮೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು.
- ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತವಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಹೊಣೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯದ್ದಾಗಿರಬೇಕು.
- ನೀರು ಹರಿಯುವ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಕಣಿವೆಗಳ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಬೇಕು.

ಅನುಬಂಧ-3
ಮಾದರಿ ಆಯ್ಕೆ ವಿಧಾನ
(ಉಲ್ಲೇಖ : ಕಂಡಿಕೆ-2.2/ಪುಟ-3)

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ: ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ 16 ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂಸಿಪಿ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಆರು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿನ ಆರು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ, 11 ಕೆರೆಗಳನ್ನು (ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ:6 ಕೆರೆಗಳು, ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂಸಿಪಿ: 2 ಕೆರೆಗಳು ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು: 3 ಕೆರೆಗಳು) ಸವಿವರ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮುಂದುವರೆದು, ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ 33ರಷ್ಟನ್ನು (ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಆರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳ ಪೈಕಿ ಎರಡು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳು) ಸಮೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆಗಳು: ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ವರ್ಣಾನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ಆಯ್ಕೆ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಬೆಂಗಳೂರು: ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರಪಾಲಿಕೆಯ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಎಂಟು ವಲಯಗಳ ಪೈಕಿ, ಮೂರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಮೂರು ವಲಯಗಳ ಪೈಕಿ, ಈ ವಲಯಗಳ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳ ಶೇಕಡಾ 33ರಷ್ಟನ್ನು (13) ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಅದೇ ರೀತಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಲಯಗಳ ಪೈಕಿ ಎರಡನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಎರಡು ವಲಯಗಳ ಪೈಕಿ, ಆ ವಲಯಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳ ಪೈಕಿ ಶೇಕಡಾ 33ರಷ್ಟನ್ನು (19 ಕೆರೆಗಳು) ಸರಳ ಯಾದೃಚ್ಛಿಕ ಮಾದರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಕೊಂಡ ಕೆರೆಗಳು

	ಕೆರೆಗಳ ಹೆಸರು
ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ ಕೆರೆಗಳು (6 ಕೆರೆಗಳು)	ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಕೆರೆ-ಹಾವೇರಿ, ಅಮಾನಿಕೆರೆ-ತುಮಕೂರು, ಭೀಷ್ಮ ಕೆರೆ-ಗದಗ, ಕೋಟೆಕೆರೆ-ಬೆಳಗಾವಿ, ನಾಗಾವರ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ವೆಂಕಯ್ಯನಕೆರೆ-ಬೆಂಗಳೂರು
ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂಸಿಪಿ ಕೆರೆಗಳು (2 ಕೆರೆಗಳು)	ಗುಡಾವಿ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ-ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮತ್ತು ಮಾಗಡಿ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ-ಗದಗ
ರಾಜ್ಯ ಹಣಕಾಸು (3 ಕೆರೆಗಳು)	ದಳವಾಯಿ ಕೆರೆ-ಮೈಸೂರು, ಕುನ್ನೀರಕಟ್ಟೆ ಕೆರೆ-ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ಮತ್ತು ರಂಗರಾಯನದೊಡ್ಡಿ ಕೆರೆ-ರಾಮನಗರ
ಬಿಬಿಎಂಪಿ (13 ಕೆರೆಗಳು)	ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆ, ಅಂಜ್ಜೇಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಅಟ್ಟೂರು ಕೆರೆ, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ದಾಸರಹಳ್ಳಿ (ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ) ಕೆರೆ, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಕೋಗಿಲು ಕೆರೆ, ಕೌಡೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಕುಂದಲಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಯಲಹಂಕ ಕೆರೆ.
ಬಿಡಿಎ (19 ಕೆರೆಗಳು)	ಅಮೃತಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ ಕೆರೆ, ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆ, ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ, ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ, ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ ಕೆರೆ, ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ ಕೆರೆ, ಗಾರಭಾವಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ, ಗರುಡಾಚಾರ್ ಪಾಳ್ಯ (ಅಚಾನಕೆರೆ) ಕೆರೆ, ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ ಕೆರೆ, ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ ಕೆರೆ, ಮಹದೇವಪುರ ಕೆರೆ, ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ, ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಶಿವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ವರ್ತೂರು ಕೆರೆ, ವೆಂಕಟೇಶಪುರ ಕೆರೆ, ಮತ್ತು ವಿಭೂತಿಪುರ ಕೆರೆ
ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ (10 ಕೆರೆಗಳು)	ಹೆಗ್ಗರೆ ಕೆರೆ, ಕೆಳಗೇರಿ ಕೆರೆ, ಕೆಂಪಕೆರೆ, ಕೋಳಿಕೆರೆ, ನವಲೂರು ಕೆರೆ, ನುಗ್ಗಿಕೇರಿ, ಸದನಕೇರಿ, ಸೋಮೇಶ್ವರ ಕೆರೆ, ಉಂಕಲ್ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಉಂಕಲ್ ಸಣ್ಣ ಕೆರೆ
ಬೆಳಗಾವಿ (3 ಕೆರೆಗಳು)	ಅಲರ್‌ವಾಡ್ ಕೆರೆ, ಕುಡಚಿ ದೊಡ್ಡ ಕೆರೆ ಮತ್ತು ಕುಡಚಿ ಸಣ್ಣ ಕೆರೆ
ಒಟ್ಟು (56 ಕೆರೆಗಳು)	

ಅನುಬಂಧ-4

ಕರ್ನಾಟಕ ಸರೋವರಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಅಧಿನಿಯಮ, 2014ರ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು

(ಉಲ್ಲೇಖ : ಕಂಡಿಕೆ-2.5/ಪುಟ-5)

ಅಧಿನಿಯಮದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಕೆಳಕಂಡಂತಿವೆ:

1. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಪುರಸಭೆಗಳ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕೆರೆಗಳ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ತಡೆಯುವ ಮತ್ತು ತೆರವುಗೊಳಿಸುವುದನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೆರೆಗಳ ಒಟ್ಟಾರೆ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಬೇಕು.
2. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಒಂದು ಆಡಳಿತ ಮಂಡಳಿ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ನಿಗಮಿತ ನಿಕಾಯವಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ನಿಯತಕಾಲಿಕ ಸಭೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬೇಕು.
3. ಕೆರೆಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಸಂರಕ್ಷಿಸುವುದು, ಪರಿಸರಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ನಿರ್ಧರಣೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು, ಕೆರೆಗಳ ನಕ್ಷೆ ರಚಿಸುವುದು, ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಯೋಜನೆ, ಜಲವಾಸಿಗಳ ಜೈವಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಾಗಿ ವಾಸಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು (ಜೌಗು ಪ್ರದೇಶಗಳು) ರಚಿಸುವುದು, ಅಂತರ್ಜಲವನ್ನು ಪುನಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು, ಜಲಧಾರಿಗಳು, ಕುಡಿಯುವ ನೀರು, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ನೀರಾವರಿ, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ನೀರಿನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡುವುದು, ಮುಂತಾದವುಗಳು ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ಕೆಲಸಗಳಾಗಿವೆ.
4. ಸಮೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ, ಗಡಿ ಗುರುತಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಕೆರೆಗಳ ನಕ್ಷೆ ತಯಾರಿಸಲು ಯಾವುದೇ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುವ ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವ, ಅನುದಾನಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮತ್ತು ದಾನಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಅಧಿಕಾರವು ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕಿದೆ.
5. ನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಅಥವಾ ನೀರು ಒಳಸೇರುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೆರೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನು ಅಧಿನಿಯಮವು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತದೆ.
6. ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಕೆರೆಯ ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು, ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಅನಧಿಕೃತ ನಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಸರ್ಕಾರದ ಯಾವುದೇ ಅಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ಅಥವಾ ಯಾವುದೇ ಕೆರೆಯ ಅಭಿರಕ್ಷಕ ಅಥವಾ ನಿಯಂತ್ರಕರಾಗಿರುವ ಇತರೆ ಪ್ರಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಅಧಿನಿಯಮವು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತದೆ.
7. ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೆರವುಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಮುಟ್ಟುಗೋಲು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲು ಆಸ್ತಿಗಳನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.
8. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಒಂದು ನಿಧಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಹಣ ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಬಹುದು; ಲೆಕ್ಕಪತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಇತರೆ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು, ಆಯವ್ಯಯ ಮತ್ತು ವಾರ್ಷಿಕ ಹಣಕಾಸಿನ ತಃಖ್ತೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು, ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬೇಕು, ಇತ್ಯಾದಿ.
9. ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುವ, ಕಾನೂನು ಕ್ರಮ ಜರುಗಿಸುವ ಮತ್ತು ನಿಯಮಗಳು ಹಾಗೂ ನಿಬಂಧನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ-5
ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರದ⁵² ಕಾಮಗಾರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಭರಿಸಿದ ವೆಚ್ಚದ ವಿವರಗಳು

(ಉಲ್ಲೇಖ) : ಕಂಡಿಕೆ-3.7/ಪುಟ-15)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆಯ ಹೆಸರು	ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಅವಧಿ	ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ (₹ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ವೆಚ್ಚ (₹ ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)
ಬೆಂಗಳೂರು				
1	ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2009-13	9.04	7.58
2	ಅಂಜ್ಜೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2012-13	2.70	1.47
3	ಅಟ್ಟೂರು ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2009-11	3.75	3.68
4	ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	2014-15	1.91	0.99
5	ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	2009-12	3.78	3.31
6	ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2009-10	0.78	1.59
7	ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2013-14	1.40	1.51
8	ದಾಸರಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2008-14	10.31	5.97
9	ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ, ಬಿಡಿಎ	2013-14	9.07	6.13
10	ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ, ಬಿಡಿಎ	2013-14	2.40	0.99
11	ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ, ಬಿಡಿಎ	2009-12	21.98	14.93
12	ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2009-14	8.41	6.06
13	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2013-14	3.00	3.24
14	ಕೋಗಿಲು ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2012-13	4.90	2.62
15	ಕೌಡೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2008-11	3.96	4.22
16	ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ, ಬಿಡಿಎ	2012-14	2.29	0.87
17	ನಾಗಾವರ ಕೆರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು		6.00	3.35
18	ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ, ಬಿಡಿಎ	2009-12	19.00	14.65
19	ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2012-14	2.20	2.33
20	ವರ್ತೂರು, ಬಿಡಿಎ	2013-14	2.33	0.87
21	ವೆಂಗಳೂರು ಕೆರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು		2.12	2.01
22	ವೆಂಕಟೇಶಪುರ, ಬಿಡಿಎ	2009-10	0.47	0.74
23	ವಿಭೂತಿಪುರ, ಬಿಡಿಎ	2013-14	3.37	0.68
24	ಯಲಹಂಕ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	2011-13	16.15	14.34
ಇತರೆ ಪಟ್ಟಣಗಳು				
25	ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಕೆರೆ, ಹಾವೇರಿ	2005-12	2.64	2.52
26	ಅಲರ್‌ವಾಡ್ ಕೆರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ	2012-13	1.00	0.63
27	ಅಮಾನಿಕೆರೆ ಕೆರೆ, ತುಮಕೂರು	2008-14	13.37	9.09
28	ಭೀಷ್ಮ ಕೆರೆ, ಗದಗ	2004-12	2.50	2.33
29	ದಳವಾಯಿ ಕೆರೆ, ಮೈಸೂರು	2013-14	1.17	0.82
30	ಗುಡಾವಿ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	2005-13	0.98	0.61
31	ಕೋಟೆಕೆರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ	2004-09	5.64	5.73
32	ಕುಡಚಿ (ದೊಡ್ಡದು) ಕೆರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ	2011-12	0.23	---
33	ಕುಡಚಿ (ಸಣ್ಣದು), ಬೆಳಗಾವಿ	2012-13	0.36	---
34	ಕುಣ್ಣೇರಕಟ್ಟೆ ಕೆರೆ, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ	2007-11	0.46	0.41
35	ಮಾಗಡಿ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ, ಗದಗ	2005-14	0.66	0.39
36	ರಂಗರಾಯನದೊಡ್ಡಿ ಕೆರೆ, ರಾಮನಗರ	2007-11	0.24	0.22

ಆಧಾರ : ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಮಾಹಿತಿ

⁵² ನೀರು ತೆಗೆಯುವುದು, ಹೂಳೆತ್ತುವುದು, ಮಣ್ಣಿನ ಉತ್ಪನ್ನನ, ತಳಪಾಯ ಹಾಕುವುದು, ತಳಪಾಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾನೈಟ್/ಟ್ರಾಪ್ ಸೈಜುಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣ, ಇತ್ಯಾದಿ

ಅನುಬಂಧ-6
ಪರೀಕ್ಷಾ-ತನಿಖೆ ನಡೆಸಿದ ಕೆರೆಗಳ ಪ್ರದೇಶದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ
(ಉಲ್ಲೇಖ : ಕಂಡಿಕೆ-4.3/ಪುಟ-18)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆಯ ಹೆಸರು	ಸರ್ವೆನಂಬರ್	ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಸಮಿತಿ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	2006ರ ಕಂದಾಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಸರ್ಕಾರಿ ಅಡೇಶದ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತಾರ (2011) (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತಾರ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸಿ ಅನ್ವಯ ವರದಿ (ಕ್ಯಾಡಸ್ಟ್ರಲ್ ಮ್ಯಾಪ್ಸ್) (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಆರ್‌ಟಿ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತಾರ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ಅಲ್ಲಕ್ಕಸಂದ್ರ ಕೆರೆ	15	43-1.09	41-23	41-23	ಅಭ್ಯವಿಲ್ಲ	49-31.77	41-23
2	ಅಂಜೇಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ	36	47-29.80	61-11	12-16	12-15.97	13-7.8	12-16
3	ಅಮೃತಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	115	23-3.78	24-36	24-36	ಅಭ್ಯವಿಲ್ಲ	25-20.752	24-36
4	ಅಟ್ಟೂರು ಕೆರೆ	81 92, 39, 12	74-0.52	56-29	56-23	90-6.2	84-9.06	56-29
5	ಬಿ.ಚಿನ್ನಸಂದ್ರ ಕೆರೆ	64	18-19.02	33.15	33.15			33.15
6	ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆ	109	19-36.32	15-06	14-20	ಅಭ್ಯವಿಲ್ಲ	44-6.22	19-17
		1		284-02	284-02		0-18	15-06
		6		13-15	13-15		597-1.1	
		12		399-14	399-14			399-14
		62			4-3			3-04
		43		166-15	166-15			166-15
		2				915-0		
8	ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ	9	ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ 27-19.64	67-14	67-14	ಅಭ್ಯವಿಲ್ಲ	68-1.824	67-14
		01-15		11-39	11-39	14-1.18	12-37.16	11-33 (ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 15)
9	ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ							11-10 (ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 17)
10	ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	2	8-35.68	8-02	8-02	08-02	8-24.49	8-02
		24		3-29	3-29	20-01	28-13.02	3-29
11	ದಾಸರಹಳ್ಳಿ (ಚೊಕ್ಕಸಂದ್ರ ಕೆರೆ)	5	26-12.22	24-04	26-30			24-04

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇದನದ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆಯ ಹೆಸರು	ಸರ್ವೆನಂಬರ್	ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ರಾವ್ ಸಮಿತಿ ಪರದಿಯ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	2006ರ ಕಂದಾಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ವಿಸ್ತಾರ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಸರ್ಕಾರಿ ಅನೇಕ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತಾರ (2011) (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ಪರದಿ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತಾರ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಕೆವಿಎಲ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್ ಅನ್ವಯ ಪರದಿ (ಕ್ಯಾಡಾಸ್ಟ್ರಲ್ ಮ್ಯಾಪ್) (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಆರ್ಟಿ. ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತಾರ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
12	ದೊಡ್ಡಾನಕುಂದಿ ಕೆರೆ	200, 13, 25	116-11.504	56-39 (ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 200) 3-15 (ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 13)	118-32	111-34.65	122-20.528	56-39 (ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 200) 3-15 (ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 13) 75-16 (ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 25)
13	ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ ಕೆರೆ	58		18-32	18-32		18-2.109	18-32
14	ಗಾರಭಾವಿ ಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ	46		2-35	2-35			2-35
15	ಗರುಡಾಚಾರ್ ಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ (ಅಜಿನಕೆರೆ)	41	22-12.16		18-04	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	17-39.017	
16	ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ ಕೆರೆ	31	ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ 134-16-89	5-36	5-36	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	5-39.115	5-36
17	ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	77	123-22.08	51-34	51-34	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	52-7.831	
18	ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	19, 16, 17, 23		3-14, 3-01, 38-33	160-30	160-30	156-35.182	1-04 58-16
19	ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ ಕೆರೆ	55		58-16				
20	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	78, 7	68-11	18-18	18-18	41-38.72	49-22.44	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ
21	ಕೋಗಿಲು ಕೆರೆ	7	43-1.8		30-05			4-13
22	ಕೊಡೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	22	12-14.2	3-04	3-04			
		86	88-38.2	12-15	11-35			
		162	185-13	108-07	108-07			
		50	43-1.09	64-25	64-25	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	184-32.204	
		32		20-30	21-30	52-28.78	55-19.84	21-30
		84	444-31.2	33-18	33-18			33-18
		117		40-04	40-04	73-28	73-32.08	40-04
		27	44-24.92	33-24	33-24			38-24
				55-05	55-05	34-4.42	59-30.81	55-05

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿವರ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕರಿಯ ಹಸರು	ಸರ್ವೆನಂಬರ್	ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಣ್ ರಾವ್ ಸಮಿತಿ ಪರರಿಯ ಅನ್ವಯ ಕರಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	2006ರ ಕಂದಾಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅನ್ವಯ ಕರಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಸರ್ಕಾರೀ ಆನೇಶದ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (2011) (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ಪರರಿ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಕವಿವರ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)	ಆಲ್ಟಿ ಅನ್ವಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ (ಎಕರೆ-ಗುಂಟೆ)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
23	ಕುಂದಲಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	5	25-35.42		30-20	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	32-8.34	2-17
24	ಮಹಾದೇವಪುರ ಕೆರೆ	187	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	13-11	13-11	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	13-22.132	
25	ಮಸ್ತಾಪುರ ಕೆರೆ	28, 29, 30, 32	11-7.56		10-34	11-21	12-32.09	
26	ನಾಗಾಪುರ ಕೆರೆ	58, 12, 13	108-13.36		90-23			
		69	148-8	18-16			163-12.88	18-16
27	ರಾಜೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	82		42-07				
		61		73-23				73-23
28	ಶಿವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	48	24-28	14-30	14-30	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ		14-30
		38		3-22				3-22
29	ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	63	9-35.2	7-10	22-27	23-08	7-20.61	21-08
		68-78, 84-86, 105-107						
30	ವರ್ತುಲ ಕೆರೆ	319	445-31.12	439-34	445-14	445-14	463-6.56	445-14
31	ವೆಂಕಟೇಶಪುರ ಕೆರೆ	12	6-36.72	6-35	10-34.72	10-35	7-9.74	
		37		11-29				
32	ವಿಜಯಪುರ ಕೆರೆ	175	36-25.20	45-18	45-18	44-20.37	46-22.59	
		29	197-27.36	53-36	53-36	297-28	288-36.90	53-36
33	ಯಲಹಂಕ ಕೆರೆ	15, 39, 19		238-08	238-08			238-08
		49		18-04	8-18			18-04

ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಪುನಶ್ಚೇತನದ ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆ

ಅನುಬಂಧ-7
ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಒತ್ತುವರಿ
(ಉಲ್ಲೇಖ : ಕಂಡಿಕೆ-4.5/ಪುಟ-20)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆಯ ಹೆಸರು/ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ	ಜಂಟಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಅನ್ವಯ
ಬೆಂಗಳೂರು			
1	ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ರಸ್ತೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿ
2	ಅಂಜ್ಜೇಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಕೆರೆಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವ ಆಸ್ತಿಗಳ ಕಾಂಪೌಂಡ್ ಗೋಡೆಗಳಿಂದ ಕೆರೆಯು ದಿಗ್ಗಂಧನ ಕೊಳ್ಳಗಾಗಿದೆ	ಒಳಹರಿವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾ ಪ್ರಾಧಿಕಾರವು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿದೆ
3	ಅಮ್ಮತಹಳ್ಳಿ/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದೆ, ಮುಖ್ಯ ಬದಿಯ ಮೂಲಕ ಒಂದು ರಸ್ತೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಕೆರೆ ಅಂಗಳವನ್ನು ಭರ್ತಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿಯು ಒಳಚರಂಡಿ ಕಾಮಗಾರಿಗಾಗಿ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿದೆ.
4	ಅಟ್ಟೂರು/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಕಟ್ಟಡ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆರೆ ಅಂಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಏರಿಯ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯಲಾಗಿದ್ದಿತು; ರೈತರು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿದ್ದರು, ಕೆರೆ ಅಂಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ	100 ಅಡಿ ಡಾಂಬರೀಕೃತ ರಸ್ತೆ, ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ನರ್ಸರಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲಾಗಿದೆ.
5	ಬಿ.ಚನ್ನಸಂದ್ರ/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ಕೆರೆಯ ಒಳಹರಿವುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಪರಿಹಾರಾರ್ಥ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲು ಓಎಮ್‌ಬಿಆರ್ ಬಡಾವಣೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವಾಗ ಬಿಡಿಎ ಕೆರೆಯ ಬಹಳಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿದೆ
6	ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ/ಬಿಡಿಎ	ಹೊರ ವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ, ಸೇವಾ ರಸ್ತೆ ಹಾಗೂ ಸಮೀಪದ ಬಡಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ರಸ್ತೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.	ಹೊರವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ, ಸೇವಾ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ರಸ್ತೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ, ದೇವಸ್ಥಾನ, ಕೊಳೆಗೇರಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಸತಿಗಳು
7	ಬೆಳ್ಳಂದೂರು/ಬಿಡಿಎ	16 ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಕೆಂಪಾಪುರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಒಳಹರಿವನ್ನು ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಿ ನೀರಿನ ಹರಿವನ್ನು ಬದಲಿಸಲಾಗಿದೆ.
8	ಚಿಕ್ಕ ಬೆಳ್ಳಂದೂರು/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ಕೆರೆಯ ಒಳಹರಿವು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಭೂಭರ್ತಿ ಮತ್ತು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುರಿಯಾಗಿದೆ.
9	ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಯಾವುದೇ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ	ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಮನೆ.
10	ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಯಾವುದೇ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ	ಕೆರೆ ಬದಿಯನ್ನು ರಸ್ತೆಯನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.
11	ದಾಸರಹಳ್ಳಿ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ರಸ್ತೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿ	ರಸ್ತೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿ, ದೇವಸ್ಥಾನ
12	ದೊಡ್ಡಾನೆಕುಂದಿ/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳವರ್ಣನೆಯ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯು ಕೇವಲ III ಎಕರೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಕೆರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಒಳಹರಿವುಗಳಿವೆ	ಬೇಲಿಯ ಒಳಗಿನ ಕೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶ, ದೇವಸ್ಥಾನ, ಮಕ್ಕಳ ಉದ್ಯಾನವನ ಮುಂತಾದವು. ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರು ಒಳಹರಿವುಗಳು ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿದ್ದವು. ನೈರುತ್ಯ ಒಳಹರಿವು ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.
13	ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ/ಬಿಡಿಎ	ಒತ್ತುವರಿ, ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲಾ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕಾಗಿ ಹಂಚಿಕೆ, ಕೊಳೆಗೇರಿ ಮತ್ತು ರಸ್ತೆ	ಒಳಹರಿವುಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
14	ಗಾರೆಭಾವಿಪಾಳ್ಯ/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ.	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ಒಂದು ದೇವಸ್ಥಾನ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ಭೂಭರ್ತಿ.

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆ ಯ ಹೆಸರು/ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ	ಜಂಟಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಅನ್ವಯ
15	ಗರುಡಾಚಾರ್ ಪಾಳ್ಯ (ಅಚಾನಕೆರೆ)/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ಹೊರವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆಗೆ ಗರುಡಾಚಾರ್ ಪಾಳ್ಯವನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ರಸ್ತೆ, ಕೆರೆಯ ಉತ್ತರ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಶೀಟ್ ಮನೆಗಳು
16	ಹೊರಮಾವು-ಅಗರ /ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ಎಲ್ಲ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿಗಳಿವೆ. ಹೊರಹರಿವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಸ್ ನಿಲ್ದಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಭೂಭರ್ತಿ ಮಾಡುವುದು, ಬೇಲಿಯನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ಹೊಸ ಒತ್ತುವರಿಗಳು.
17	ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ/ ಬಿಡಿಎ	ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ.	ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.
18	ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ/ ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಒತ್ತುವರಿಯು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಜಲಾನಯನ ಪ್ರದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ಕೆರೆಯ ಕೆಳಮುಖ ಹರಿವಿನ ಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಡಚಣೆಯಾಗಿತ್ತು	ಸಭಾಂಗಣ, ಶಾಲೆಯು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಆಟದ ಮೈದಾನವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದೆ.
19	ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ/ಬಿಡಿಎ	ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲ	ಕೆರೆಯ ಒಳಗೆ ಒಂದು ಸ್ಮಶಾನವಿದೆ, ಜಂಟಿ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದಡ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭೂಭರ್ತಿ ಕಾರ್ಯವು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು
20	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ನಮೂದಿಸಿಲ್ಲ	ಒಳಹರಿವನ್ನು ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಬಿಲ್ಡರ್‌ಗಳು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.
21	ಕೋಗಿಲು/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಕೆರೆಯ ಆಗ್ನೇಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ರಸ್ತೆಯು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದಿತು.	ಕಚ್ಚಾ ರಸ್ತೆ
22	ಕೊಡೇನಹಳ್ಳಿ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇಕಡಾ 50ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ವಿವಿಧ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲೇಜು ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ.	ರಸ್ತೆ, ವಸತಿ ಮನೆಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಕಾಲೇಜ್, ಕಟ್ಟಡ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುರಿದಿರುವುದು, ಸರ್ಕಾರಿ ಶಾಲೆ, ಕೊಳೆಗೆರೆ, ಒಳಹರಿವನ್ನು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
23	ಕುಂದಲಹಳ್ಳಿ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ತಯಾರಿಸಿಲ್ಲ	ಸ್ಮಶಾನಗಳು, ಲೋಹದ ರಸ್ತೆ, ಕೊಳೆಗೆರೆ, ಕಟ್ಟಡ ತ್ಯಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುರಿದಿರುವುದು,
24	ಮಹದೇವಪುರ/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ಹೊರವರ್ತುಲ ರಸ್ತೆ, ಸೇವಾ ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಹತ್ತಿರದ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ರಸ್ತೆ, ಜೊತೆಗೆ ಕೆರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಕೊಳೆಗೆರೆಗಳು ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಿವೆ.
25	ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ/ಬಿಡಿಎ	ಕೆರೆಯು ಕಳೆದ 20 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿದೆ ಮತ್ತು ಮೂಲ ಒಳಹರಿವು ಹಾಗೂ ಹೊರ ಹರಿವುಗಳು ನಶಿಸಿಹೋಗಿವೆ.	ಕೆರೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸದೇ ಮೂರು ಹೊಸ ಸಣ್ಣ ಒಳಹರಿವುಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಸಸ್ಯತೋಟ.
26	ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ/ಬಿಡಿಎ	ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ.	ಒತ್ತುವರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ರಸ್ತೆ ಮತ್ತು ಉದ್ಯಾನವನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾರ್ಗಾಂತರಣ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.
27	ಶಿವನಹಳ್ಳಿ/ಬಿಡಿಎ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯನ್ನು ಲೆಕ್ಕಪರಿಶೋಧನೆಗೆ ಒದಗಿಸಿಲ್ಲ	ಕೆರೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಮುಂಬರುವ ಫೈವ್‌ಸ್ಟಾರ್ ಯೋಜನೆಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಒಳಗಾಲುವೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.
28	ವರ್ತೂರು/ಬಿಡಿಎ	ಒತ್ತುವರಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಕೆರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಬದಿಯು ವರ್ತೂರು ಮುಖ್ಯ ರಸ್ತೆಯಾಗಿದೆ.
29	ವೆಂಕಟೇಶಪುರ/ಬಿಡಿಎ	ಯಾವುದೇ ಒತ್ತುವರಿಯಿಲ್ಲ.	ಒಳಹರಿವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿಲ್ಲ.
30	ವಿಭೂತಿಪುರ/ಬಿಡಿಎ	ಕೊಳಚೆ ಕೋಡಿಯನ್ನು ಭರ್ತಿಮಾಡಿ ರಸ್ತೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.	ಕೆರೆ ಪ್ರದೇಶದ ಗಡಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಒತ್ತುವರಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭೂಭರ್ತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
31	ಯಲಹಂಕ/ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕಟ್ಟಡ ತ್ಯಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸುರಿಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ	ಒಳಹರಿವಿನ ಕಾಲುವೆಯನ್ನು ಗ್ರಾನೈಟ್ ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆಯಿಂದ ಒತ್ತುವರಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸ್ಮಶಾನ

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆ ಯು ಹೆಸರು/ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ	ಜಂಟಿ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಅನ್ವಯ
ಇತರೆ ನಗರಗಳು			
32	ಅಮಾನಿಕೆರೆ/ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ತುಮಕೂರು	05.06.2014ರ ಜಿಲ್ಲಾ ಕೆರೆ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯ ಸಭೆಯ ನಡವಳಿಗಳ ಅನ್ವಯ	ಮಾನವ ವಸಾಹತುಗಳಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
33	ಭೀಷ್ಮ/ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಗದಗ	ದಿನಾಂಕ 30.10.2003ರ ಕೆರೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರದ ತಪಾಸಣಾ ವರದಿಯ ಅನ್ವಯ ಕೆರೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ಒತ್ತುವರಿ.	ಮಾನವ ವಸಾಹತುಗಳಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
34	ಗುಡಾವಿ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ/ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ	ಆಡಳಿತಮಂಡಳಿ ಕಾರ್ಯಯೋಜನೆಯ ಅನ್ವಯ 8 ಎಕರೆಗಳ ಒತ್ತುವರಿ	ಮಾನವ ವಸಾಹತುಗಳಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
35	ಕುನ್ನೀರಕಟ್ಟೆ/ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು/ರಾಮನಗರ	ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವಾಗ ಪ್ರಶ್ನವ್ಯವಹಾರದ ಅನ್ವಯ	ಮಾನವ ವಸಾಹತುಗಳಿಂದ ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.
36	ರಂಗರಾಯನದೊಡ್ಡಿ/ ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ರಾಮನಗರ	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಿಲ್ಲ	ಒತ್ತುವರಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನುಬಂಧ-8

ಆಯ್ಕೆ ಕೆರೆಗಳ ಭೌತಿಕ ಪರಿಶೀಲನೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮೂಲಗಳು
(ಉಲ್ಲೇಖ) : ಕಂಡಿಕೆ-5.2/ಪುಟ-24)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕೆರೆಯ ಹೆಸರು	ಮಾಲಿನ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ
ಬೆಂಗಳೂರು		
1	ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
2	ಅಂಜೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಕಟ್ಟಡ ತ್ಯಾಜ್ಯ
3	ಅಮೃತಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
4	ಅಟ್ಟೂರು ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
5	ಬಿ.ಚೆನ್ನಸಂದ್ರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ
6	ಬಿ.ನಾರಾಯಣಪುರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
7	ಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
8	ಚಿಕ್ಕಬೆಳ್ಳಂದೂರು ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ನಿರ್ಮಾಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಮತ್ತು ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ)
9	ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
10	ಚೊಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
11	ದಾಸರಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಚರಂಡಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಮಾನವ ತ್ಯಾಜ್ಯ)
12	ದೊಡ್ಡಾನೆಕುಂದಿ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
13	ಗಂಗಾಶೆಟ್ಟಿ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
14	ಗಾರಭಾವಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಚರಂಡಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ)
15	ಗರುಡಾಚಾರ್ಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
16	ಹೂರಮಾವು-ಅಗರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
17	ಜಕ್ಕೂರು-ಸಂಪಿಗೆಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
18	ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
19	ಕಲ್ಲೆರೆ-ರಾಂಪುರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಚರಂಡಿ ನೀರು ಮತ್ತು ನಿರ್ಮಾಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ)
20	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
21	ಕೋಗಿಲು ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಇತರೆ (ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕಗಳು ಮತ್ತು ಗೊಬ್ಬರಗಳು)
22	ಕೌಡೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
23	ಕುಂದಲಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಭಗ್ನಾವಶೇಷಗಳು ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ನೀರು)
24	ಮಹಾದೇವಪುರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
25	ಮೇಸ್ತಿಪಾಳ್ಯ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
26	ನಾಗಾವರ ಕೆರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಮಾನವ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ, ನಿರ್ಮಾಣ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಚರಂಡಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ)
27	ರಾಚೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
28	ಶಿವನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
29	ತಿರುಮೇನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ
30	ವರ್ತೂರು ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
31	ವೆಂಗಳೂರು ಕೆರೆ, ಬೆಂಗಳೂರು	ಚರಂಡಿ ನೀರು
32	ವೆಂಕಟೇಶಪುರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ನಿರ್ಮಾಣ ಅವಶೇಷಗಳು
33	ವಿಭೂತಿಪುರ ಕೆರೆ, ಬಿಡಿಎ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
34	ಯಲಹಂಕ ಕೆರೆ, ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ಚರಂಡಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಕೈಗಾರಿಕಾ ತ್ಯಾಜ್ಯ)
ಇತರೆ ನಗರಗಳು		
35	ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಕೆರೆ, ಹಾವೇರಿ	ಮಾನವ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ
36	ಅಮಾನಿಕೆರೆ ಕೆರೆ, ತುಮಕೂರು	ಚರಂಡಿ ನೀರು
37	ಭೀಷ್ಮ ಕೆರೆ, ಗದಗ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಚರಂಡಿ ನೀರು ಮತ್ತು ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ)
38	ದಳವಾಯಿ ಕೆರೆ, ಮೈಸೂರು	ಚರಂಡಿ ನೀರು
39	ಕೆಂಪಕೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮತ್ತು ಚರಂಡಿ ನೀರು)
40	ಕೋಳಿಕೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
41	ಕೋಟಿಕೆರೆ ಕೆರೆ, ಬೆಳಗಾವಿ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
42	ಮಾಗಡಿ ಜಿಗುಪ್ರದೇಶ, ಗದಗ	ಮಾನವ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ
43	ನವಲೂರು ಕೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
44	ನುಗ್ಗೀಕೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
45	ಸಾದನಕೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
46	ಉನಕಲ್ ಮುಖ್ಯ ಕೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ಚರಂಡಿ ನೀರು
47	ಉನಕಲ್ ಕೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡ	ವಿವಿಧ ಕಾರಣಗಳು (ಮಾನವ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮತ್ತು ದನಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುವುದು)

ಅನುಬಂಧ-9
ಬಫರ್ ವಲಯದ ಸಂಭವನೀಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಗಳು
(ಉಲ್ಲೇಖ : ಕಂಡಿಕೆ-6.4/ಪುಟ-43)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ಕಿರಿಯ ಹೆಸರು	ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮ/ಹೋಬಳಿ	ಬಫರ್ ವಲಯದ ಸಂಭವನೀಯ ಉಲ್ಲಂಘನೆಯ ಸ್ವರೂಪ
1	ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆ	ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆಯ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 33, 34, 35 ಮತ್ತು 36	ಖಾಸಗಿ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು - ಸಾಯಿಶ್ರೀ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು
		ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆಯ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 33, 34 ಮತ್ತು 36	ಮನೋಜ್ ಲೇಕ್‌ವ್ಯೂ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಸಂಖ್ಯೆ.21, ವಾರ್ಡ್ ಸಂಖ್ಯೆ 150
		ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆಯ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 29 ಮತ್ತು 33	ಜನಜೀವ ಸ್ಪಿಲ್ಡರ್ ಪಾರ್ಕ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು
		ಅಂಜ್ಲೀಪುರ ಮೇಲಿನಕೆರೆಯ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 27 ಮತ್ತು 30	ಎಸ್‌ಜೆಆರ್ ಪಾರ್ಕ್ ವಿಸ್ತು ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು
2	ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ	ಅಲ್ಲಾಳಸಂದ್ರ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 14	ಕೆರೆಗೆ ಮತ್ತು ಮಳೆನೀರು ಚರಂಡಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಂತೆ ಜನಪ್ರಿಯ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು
3	ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ	ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 16 ಮತ್ತು 44	ಖಾಸಗಿ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ
		ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 14 ಮತ್ತು 44	ಶ್ರೀ ಲಾರ್ವೆನ್ ನೆಸ್ಟ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ
		ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 14, 16 ಮತ್ತು 44	ಸರೋಜ ಅಕ್ವಿಲಾ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್, ಚಿನ್ನಪ್ಪನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ
4	ದಾಸರಹಳ್ಳಿ	ದಾಸರಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 15	ಕೊಳೆಗೆರೆ
5	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 47, 48 49	ಖಾಸಗಿ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
		ಕಸವನಹಳ್ಳಿ/ಹರಳೂರು ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 8, 27, 31, 32	ಖಾಸಗಿ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
6	ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆ	ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್‌ಗಳು 63 (ಒ), 69/1, 69/2	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ, ಹರಳೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಲ್ಲಾಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ
		ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆ ನಂಬರ್ 63	ಕಸವನಹಳ್ಳಿ, ಹರಳೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು
		ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆನಂಬರ್ 9ರ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್‌ಗಳು	ಮಿತ್ರ ಸ್ಟ್ರಿಂಗ್ ವ್ಯಾಲಿ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ
		ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆನಂಬರ್ 11 ಮತ್ತು ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಸರ್ವೆನಂಬರ್ 68	ವಾಟರ್‌ಮಾರ್ಕ್ ಹೋಮ್ಸ್ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್, ಕೈಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಕಸವನಹಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮಗಳು

ಆಧಾರ: ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸಿ ನಕ್ಷೆಗಳ ಅನ್ವಯ ಸರ್ವೆನಂಬರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳ

ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದಕೋಶ

ಬಿಬಿಎಂಪಿ	ಬೃಹತ್ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಹಾನಗರ ಪಾಲಿಕೆ
ಬಿಡಿಎ	ಬೆಂಗಳೂರು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ
ಬಿಡಬ್ಲ್ಯುಎಸ್‌ಎಸ್‌ಬಿ	ಬೆಂಗಳೂರು ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮತ್ತು ಒಳಚರಂಡಿ ಮಂಡಳಿ
ಸಿಸಿ	ನಗರ ಪಾಲಿಕೆ
ಸಿಡಿಪಿ	ಸಮಗ್ರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ
ಸಿಎಮ್‌ಸಿ	ನಗರಪಾಲಿಕೆ
ಡಿಸಿ	ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿ
ಡಿಪಿಆರ್	ಸವಿವರ ಯೋಜನಾ ವರದಿ
ಕೆಐಎಡಿಬಿ	ಕರ್ನಾಟಕ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪ್ರದೇಶಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಳಿ
ಕೆಎಸ್‌ಆರ್‌ಎಸ್‌ಎಸಿ	ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ದೂರ ಸಂವೇದಿ ಅನ್ವಯ ಕೇಂದ್ರ
ಎಮ್‌ಪಿಎಸ್‌ಎಮ್‌ಎಎಸ್	ಮಹಾದೇವಪುರ ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಮಿತಿ
ಎನ್‌ಎಲ್‌ಸಿಪಿ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕೆರೆ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಯೋಜನೆ
ಎನ್‌ಡಬ್ಲ್ಯುಸಿಪಿ	ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಜೌಗುಪ್ರದೇಶ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
ಪಿಸಿಸಿಎಫ್	ಪ್ರಧಾನ ಮುಖ್ಯ ಅರಣ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳು
ಆರ್‌ಸಿಸಿ	ರಿಇನ್‌ಫೋರ್ಸ್‌ಡ್ ಸಿಮೆಂಟ್ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್
ಆರ್‌ಎಮ್‌ಪಿ	ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮಾಸ್ಟರ್ ಪ್ಲಾನ್
ಎಸ್‌ಟಿಪಿ	ಕೊಳಚೆನೀರು ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸ್ಥಾವರ
ಯುಡಿಡಿ	ನಗರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಇಲಾಖೆ
ಯುಜಿಡಿ	ಒಳಚರಂಡಿ
ಯುಎಲ್‌ಬಿ	ನಗರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು